

Stut of steunpilaar?

Een onderzoek naar de provinciale steunpunten
monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Erfgoedinspectie

Augustus 2009

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg
Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Steunpunt Groningen	7
3	Steunpunt Friesland	13
4	Steunpunt Drenthe	19
5	Steunpunt Overijssel	27
6	Steunpunt Flevoland	33
7	Steunpunt Gelderland	39
8	Steunpunt Utrecht	45
9	Steunpunt Noord-Holland	51
10	Steunpunt Zuid-Holland	59
11	Steunpunt Zeeland	67
12	Steunpunt Noord-Brabant	73
13	Steunpunt Limburg	79

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Deze bijlage maakt onderdeel uit van het Erfgoedinspectierapport *Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg*, dat dateert van augustus 2009. In deze bijlage treft u voor elk provinciaal steunpunt een vergelijkbare tekst aan. In elke tekst worden opzet, moederorganisatie, huisvesting, samenstelling, financiën, steunpunttaken, archeologie en overige werkzaamheden van het steunpunt beschreven. De teksten worden verduidelijkt met tabellen. Elke tekst wordt afgesloten met een paragraaf waarin de resultaten van de gemeente-interviews voor de betreffende provincie worden weergegeven.

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Opzet

Het steunpunt in Groningen is ondergebracht bij de welstands/monumentenorganisatie stichting Libau. Het steunpunt is in 1999 opgestart. In 2003 is een loket archeologie ingericht bij het steunpunt. Het Steunpunt heeft regelmatig contact met de particuliere organisaties het Molenhuis, het Museumhuis en de Stichting Oude Groninger Kerken. De Monumentenwacht Groningen is een afzonderlijke stichting waarvan het secretariaat, de directie en het bestuur worden gedeeld met de stichting Libau.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig
Huisvesting	Niet zelfstandig, bij stichting Libau

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Contacten Platformoverleg
Monumentenwacht	Huisvesting Gezamenlijk secretariaat, directie en bestuur
Welstands- en monumentenorganisatie	Rechtspersoon Huisvesting

Provincie	Aantal gemeenten
Groningen	25

Werkwijze moederorganisatie

Sinds de Monumentenwet van 1988 trad Libau op als steunpunt *avant la lettre*. Libau is een stichting ter bevordering en instandhouding van de bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Groningen. Bij 22 van de 25 Groningse gemeenten wordt de wettelijk verplichte advisering over monumentenvergunningen uitgevoerd door de provinciaal georganiseerde gemeentelijke monumentencommissie die is ondergebracht bij Libau. Naast deze monumentencommissie functioneert bij Libau een separate welstandscommissie.

De gemeenten Veendam en Hoogezand-Sappemeer hebben een eigen monumentencommissie; hierbij schuift een rayonarchitect van Libau aan bij elke vergadering. De stad Groningen heeft een eigen monumentencommissie, die ook bij Libau is ondergebracht. Dit is echter niet dezelfde commissie als de gemeenschappelijke voor de 22 gemeenten.

De secretaris van de provinciale adviescommissie kan op verzoek van gemeenten de aanvragen monumentenvergunning controleren op ontvankelijkheid.

Huisvesting

Libau is samen met de Monumentenwacht gehuisvest in Pakhuis Libau, in het centrum van Groningen.

Samenstelling

De directeur van Libau is tevens directeur van het Steunpunt. De coördinator van het steunpunt verzorgt de dagelijkse leiding van het Steunpunt. Zij is tevens coördinator van de Monumentenwacht.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Libau)	13,4 fte
Personele bezetting moederorganisatie	17
Waarvan werkzaam voor steunpunt	Ca. 5 (in deeltijd met Libau)
Fte steunpunt	ca. 3,9 fte

Financiën

Libau-steunpunt ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Groningen. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Groningen liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. Eventuele inkomsten uit betaalde opdrachten zijn in onderstaand schema niet meegenomen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Groningen (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 122.467,-
Bijdrage Libau	€ 15.000,-
Totaal inkomsten	€ 137.467,-

Steunpunttaken

- Helpdesk
De helpdeskfunctie wordt uitgevoerd door de medewerkers van het steunpunt. Een deel van de vragen kan al door de secretaresses worden afgehandeld. Het steunpunt krijgt ook veel archeologische vragen van gemeenten, die door de eigen archeologen worden beantwoord. Vragen van particulieren worden ook beantwoord, hierover wordt wel de betreffende gemeente ingelicht.
- Spreekuur
Het spreekuur wordt iedere 14 dagen gehouden, om en om in combinatie met de maandelijkse vergadering van de provinciale monumentencommissie van Libau, en met het Bouwplanoverleg. Bij de maandelijkse vergadering van de provinciale monumentencommissie is de waardestellend consulent van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) aanwezig, zodat daaraan inhoudelijke vragen in het kader van het spreekuur kunnen worden voorgelegd. Bij het Bouwplanoverleg is de bouwkundig consulent van de RCE aanwezig.
- Bouwplanoverleg
Elke 14 dagen wordt een overleg over bouwplannen voor monumenten gehouden, vaak ergens in de regio en vaak gecombineerd met een bezoek ter plaatse. Één keer per maand betreft dit de vergadering van de provinciale adviescommissie van Libau, hier worden meer complexe plannen behandeld, en hierbij is de waardestellend consulent van de RCE aanwezig. De andere keer per maand worden de meer kleinschalige onderwerpen besproken, dit overleg valt onder het steunpunt, en is in die zin meer te beschouwen als een Bouwplanoverleg zoals andere steunpunten dat ook kennen. Bij beide overleggen is er een mogelijkheid tot spreekuur voor gemeenten over bouwplannen voor monumenten. Bij het Bouwplanoverleg is altijd de bouwkundig consulent van de RCE aanwezig, evenals de ambtenaar cultuurhistorie van de provincie en de 'vliegende keep' van het steunpunt (zie voor uitleg over deze functie de paragraaf *Overige werkzaamheden*). Bij beide overleggen is de secretaris van de provinciale monumentencommissie van Libau aanwezig. Bij de laatste overlegvorm worden per keer circa drie bij elkaar gelegen gemeenten uitgenodigd, met als doel een nadere kennismaking met elkaar, het opbouwen van wederzijdse contacten en informatie uitwisseling. Het Steunpunt fungeert voor de 22 gemeenten, die gebruik maken van de provinciale monumentencommissie van Libau, als postbus voor alle aanvragen voor een monumentenvergunning. Alle vergunningaanvragen worden door Libau doorgestuurd naar de adviesorganen; ontvangen adviezen worden weer teruggestuurd naar de gemeente. De drie

gemeenten die een eigen adviescommissie hebben sturen hun adviesaanvragen rechtstreeks aan de RCE; aanvragen voor objecten die in het buitengebied zijn gelegen sturen zij wel naar het Steunpunt ten behoeve van de doorzending naar de RCE en de provincie. Tot deze praktische oplossing is besloten vanwege de contacten tussen de provincie en Libau.

- Ruimtelijk planoverleg

Dit overleg over ruimtelijke ontwikkelingen is in Groningen niet op een structurele basis ingericht. De provincie Groningen kent een eigen provinciale bouwheer, waarmee veel ontwikkelingen in de provincie in cultuurhistorisch opzicht goed worden onderbouwd, en een dergelijk overleg minder noodzakelijk is. De moederorganisatie Libau voert wel tweewekelijks overleg met het Bouwheerschap. Daarnaast bestaat er het zogenaamde Voorbereidend platformoverleg (voorheen het vierhoeksoverleg), waarin RCE, provincie Groningen, Vereniging Groningse Gemeenten en Libau spreken over ontwikkelingen in het veld. In het onregelmatig georganiseerde Platformoverleg worden thema's besproken in breder verband, met gemeenten, particuliere organisaties en andere geïnteresseerden.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	ja	dagelijks	
Spreekuur	ja	1x per 2 weken	
Bouwplanoverleg / vergadering monumentencommissie	Ja 'Postbus'functie voor gemeenten aangesloten bij de monumentencommissie van Libau. Voor de overige gemeenten alleen 'postbus' voor objecten in het buitengebied.	1x per 2 weken (1x per maand vergadering monumentencommissie Libau en 1x per maand Bouwplanoverleg over kleinschaligere ingrepen)	118 (adviezen)
Ruimtelijk planoverleg	Ja, niet structureel	ad hoc	

Archeologie

Er is in ruime mate archeologische kennis voorhanden binnen het steunpunt. Tot een aantal jaren geleden werd de provinciaal archeoloog overspoeld met vragen, dit wordt nu opgevangen door het steunpunt.

Bij het steunpunt zijn drie archeologen werkzaam ten behoeve van de Groningse gemeenten. Eén daarvan is gedetacheerd vanuit de RCE. De archeologen beantwoorden vragen van gemeenten en particulieren. Verder voeren zij diverse betaalde werkzaamheden uit, zoals het opstellen van bureauonderzoeken en programma's van eisen voor opgravingen, beoordelen van rapportages van marktpartijen, begeleiden en controleren van archeologische processen en het formuleren van gemeentelijk archeologiebeleid door het opstellen van beleidsnota's en beleidskaarten. Ook hebben de archeologen gemeentelijke bestemmingsplannen beoordeeld op archeologische waarden. Veldonderzoek wordt niet door het steunpunt uitgevoerd. Omdat nu een deel van het archeologische werk van het steunpunt gedaan is (introductie van archeologisch beleid bij gemeenten) moet bekeken worden of het nodig is om deze capaciteit te handhaven. Vooralsnog lijken de prognoses voor de komende twee jaren echter nog dusdanig dat de huidige capaciteit gehandhaafd moet blijven.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja (2,4 fte) (geen veldwerk): <ul style="list-style-type: none"> - bureauonderzoek - opstellen PvE's - beoordelen rapporten - begeleiden processen - opstellen beleidsnota's en –kaarten - beoordelen bestemmingsplannen

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het Steunpunt verricht betaalde diensten die met name betrekking hebben op het invullen van gemeentelijke taken, zoals op het gebied van de archeologie, en de vliegende keep voor gebouwde monumenten. De betaalde dienstverlening in de vorm van de monumentencommissie en bijvoorbeeld het opstellen van gemeentelijke beleidsnota's of gemeentelijke monumentenlijsten wordt door de moederorganisatie Libau behartigd.

Bij het steunpunt is sinds 2001 één persoon voor alle gemeenten in de provincie werkzaam als zogenaamde 'vliegende keep'. Dit is een door de betreffende gemeenten betaalde opdracht. Met zeven Groninger gemeenten (Reiderland, Delfzijl, Den Boer, De Marne, Pekela, Bellingwedde en Winschoten) is hiertoe een contract gesloten; ook andere gemeenten kunnen tegen betaling gebruik maken van zijn diensten. Binnen de gemeenten zelf is een coördinator aanwezig voor de vergunningverlening, die dient als eerste

aanspreekpunt voor de eigenaren en de gemeentelijke organisatie. De vliegende keep geeft inhoudelijk invulling aan onder meer voorlichting en verzorgt de begeleiding van gesubsidieerde restauraties ten behoeve van de controle op de toegekende subsidie. Gemeenten kunnen voor allerlei vragen op het gebied van de monumentenzorg een beroep op hem doen, de taken variëren sterk per gemeente.

Ook wordt door het steunpunt veel pro-actief gewerkt door eigenaren van met name boerderijen te benaderen met voorlichting, onder meer over de mogelijkheden van het Brim.

	Uitvoering
Betaalde taken	ja
Voor monumentenzorg	ja (vliegende keep)
Voor archeologie	ja (geen veldwerk)

Gemeenten over het steunpunt

In Groningen zijn alle geïnterviewde gemeenten enthousiast over het steunpunt, één gemeente is 'wel tevreden'. Er wordt veel gebruik gemaakt van helpdeskfunctie, niet van het spreekuur. Drie gemeenten maken gebruik van de welstandsorganisatie Libau voor de monumentenadvisering, zij maken gebruik van Bouwplanoverleg, dat verloopt goed. Eén gemeente geeft aan dat het traject soms wel lang duurt en niet zo inzichtelijk is.

Eén gemeente heeft een eigen monumentencommissie, zij maken geen gebruik van het Bouwplanoverleg. Deze gemeente geeft aan dat een eigen monumentencommissie voordelen heeft: het college beslist nu zelf op basis van de (soms tegenstrijdige) adviezen, afstemmen van adviezen in het Bouwplanoverleg wordt juist als nadeel gezien.

De lijnen zijn kort, er kan veel worden geregeld via het steunpunt. Eén gemeente maakt tot volle tevredenheid gebruik van de vliegende kiep van het steunpunt.

Er is meestal geen behoefte aan een structureel Ruimtelijk planoverleg, indien overleg over een ontwikkeling nodig is dan weet men de juiste mensen wel rond de tafel te krijgen.

Er wordt ook veel gebruik gemaakt van de archeologische mogelijkheden van het steunpunt, meestal tegen betaling.

Opzet

Het steunpunt in Fryslân is opgezet in 2002 als een kleine, zelfstandige stichting.

Het steunpunt heeft een werkrelatie met Hûs en Hiem, de welstands/monumentenorganisatie voor de provincie Fryslân. Deze organisatie verzorgt voor alle Friese gemeenten, behalve Sneek, als gemeentelijke monumentencommissie de advisering in het kader van de monumentenvergunningen.

In het evaluatieonderzoek uit 2003 was een wens van de provincie Fryslân dat het steunpunt meer een 'spin in het web' rol zou hebben, waarbij partijen bij elkaar worden gehaald om ontwikkelingen te bespreken. Dit lijkt nu te zijn gerealiseerd in de beide ruimtelijke overleggen en de organisatie en coördinatie van het Platform Friese Monumentenorganisaties.

Een andere wens van destijds was om te komen tot een Monumentenhuis, samen met andere monumentenorganisaties. Dit lijkt grotendeels te zijn gerealiseerd door de huisvesting met de monumentenorganisaties in het huidige Monumintehûs.

Organisatievorm	
Organisatie	Zelfstandig, stichting
Huisvesting	Zelfstandig, in monumentenhuis

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Huisvesting(sfaciliteiten)
Monumentenwacht	Huisvesting + samenwerking in projecten
Welstands- en monumentenorganisatie	In Bouwplanoverleg

Provincie	Aantal gemeenten
Friesland	31

Werkwijze moederorganisatie

Dit is hier niet van toepassing, het steunpunt is zelfstandig.

Huisvesting

Het steunpunt is gehuisvest in het Monumintehûs aan de rand van het centrum van Leeuwarden. Ze deelt sinds de huisvesting met drie particuliere organisaties, te weten Alde Fryske Tsjerken, Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland en de Monumentenwacht Fryslân. In het gebouw zijn ook huisvestingsfaciliteiten (postbus, archief- en vergaderruimte, één flexibele werkplek) beschikbaar voor een aantal andere particuliere organisaties.

Samenstelling

Het steunpunt bestaat uit een directeur, technisch consultant, administratief coördinator en consultant monumentenzorg. Deze laatste doet alleen betaalde opdrachten.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie	n.v.t.
Personele bezetting moederorganisatie	n.v.t.
Personele bezetting steunpunt	4
Fte steunpunt	4 fte

Financiën

Het steunpunt Fryslân ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Fryslân. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Fryslân liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. Eventuele inkomsten uit betaalde opdrachten zijn in onderstaand schema niet meegenomen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Fryslân (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 163.483,-
Bijdrage moederorganisatie	n.v.t.
Totaal inkomsten	€ 163.483,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Het steunpunt heeft een uitgebreide en informatieve website, die veelvuldig wordt gebruikt door gemeenten en particulieren. Verder komen ook geregeld telefonische vragen binnen bij het steunpunt, deze worden altijd

teruggekoppeld naar de betreffende gemeente. Opgemerkt wordt dat met de toename in de raadpleging van de website het aantal telefonische vragen duidelijk afneemt.

- Spreekuur

Het steunpunt heeft nooit een afzonderlijk spreekuur ingericht. Het Bouwplanoverleg staat ook open voor vooroverleg over plannen. In de praktijk worden vragen over monumenten veelal gesteld in het kader van een restauratie- of wijzigingsplan, in dat geval kunnen ze als vooroverleg in het Bouwplanoverleg worden geagendeerd. Andere praktische vragen worden via de helpdesk beantwoord.

- Bouwplanoverleg

Dit overleg wordt elke 14 dagen gehouden. Het steunpunt fungeert hierbij als postbus, de gemeenten zijn verplicht hun aanvragen naar het steunpunt te sturen. Na behandeling in het Bouwplanoverleg ontvangt het steunpunt alle adviezen en stuurt deze door naar de gemeenten. Het steunpunt benadrukt dat de behandelingstijd sinds de invoering van deze procedure naar beneden is gegaan, de vertragende factor zit nu nog bij het Rijk.

De verwachting van het steunpunt is dat na de afschaffing van de adviesplicht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) nog maar 20% van het oorspronkelijke aantal plannen zal worden geagendeerd in het Bouwplanoverleg. Hier zal dus in de toekomst een nieuwe vorm voor moeten worden gevonden.

- Ruimtelijk planoverleg

Dit overleg wordt elke maand gehouden. Het betreft vooral een afstemmingsoverleg over geplande ontwikkelingen. Bij dit overleg zijn de provinciale medewerkers cultuurhistorie, de consultant van de RCE en een vertegenwoordiger van Hûs & Hiem aanwezig. Bij dit overleg zijn geen medewerkers ruimtelijke ordening van de provincie aanwezig. De RCE is niet regulier bij het steunpunt zelf aanwezig.

Vanaf 2005 is in het kader van de Belvédèregedachte steeds meer ingezet op overleggen over ruimtelijke kwaliteit, waarbij gemeenten actief door het steunpunt worden benaderd om zo vroeg mogelijk in de planvorming voor ontwikkelingen de cultuurhistorie op de agenda te krijgen. Doel van dit overleg is de cultuurhistorie in de bestemmingsplannen en ontwikkelingen opgenomen te krijgen en om een cultuuromslag te bewerkstelligen in de werkwijze van de gemeenten.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	ja	veel via de website	150 vragen
Spreekuur	nee	-	-
Bouwplanoverleg	Ja, verplichte 'postbus'functie voor gemeenten	1x per 2 weken	273 (waarvan 18% vooroverleg)
Ruimtelijk planoverleg	ja	1x per maand	80 (waarvan 14% vooroverleg)

Archeologie

Fryslân is een hele actieve provincie op archeologisch gebied. Op haar website heeft zij een archeologische verwachtingskaart gepubliceerd, de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). Het opnemen van een archeologische paragraaf in de bestemmingsplannen is in Fryslân al drie jaar een verplichting. Verder heeft welstandsorganisatie Hûs en Hiem onlangs een archeoloog aangenomen die ook gemeenten adviseert. Beleidsnota's voor gemeenten worden ook door talrijke archeologische adviesbureaus geschreven. Om deze redenen heeft het steunpunt zelf (nog) geen archeoloog aangenomen. De indruk is dat de behoefte aan archeologische informatie in Fryslân hiermee op dit moment voldoende wordt afgedekt. De archeologische informatievoorziening zou ook bij het steunpunt kunnen worden belegd. De provincie werkt aan een nieuwe erfgoednota waarin wordt vastgelegd waar archeologie zal worden belegd, dat biedt wellicht helderheid.

In de provincie zijn ook een aantal regionale archeologische steunpunten ingericht, die zijn echter meer bedoeld als informatiepunt voor toeristen en amateurarcheologen.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Nee (voor een klein deel wel in het Ruimtelijk planoverleg)

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Met ingang van juni 2007 is een medewerker bij het steunpunt aangetrokken die zich volledig bezighoudt met de betaalde ondersteuning van de monumentenzorg in een aantal Friese gemeenten, te weten Ooststellingwerf, Leeuwarderadeel, Wymbritseradiel, Leeuwarden en Gaasterlân-Sleat. Op

termijn komt hier ook de gemeente Franekeradeel bij. Deze functie betreft een volledige, al dan niet tijdelijke, vervanging van de ambtenaren monumentenzorg. Ze wordt volledig betaald door de betreffende gemeenten. Daarnaast voert de technisch consulent ook gedeeltelijk opdrachten van gemeenten uit, hetgeen 60% van zijn werkzaamheden betreft. Het steunpunt overweegt de betaalde dienstverlening op termijn af te splitsen van de ideële stichting. Momenteel is 40% van de inkomsten afkomstig uit subsidie, en 60% van de gemeenten / markt.

Er wordt door het steunpunt steeds meer samengewerkt met Landschapsbeheer Friesland. In gezamenlijkheid is een Belvédèrescan voor de provincie ontwikkeld.

Een wens van de provincie ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 was dat het steunpunt een rol zou vervullen in de erfgoededucatie. Dit is gerealiseerd, onder andere door meewerking aan het educatieve project 'Focus Fryslân', bedoeld voor het middelbaar onderwijs, en door het beheren, vullen en uitlenen van de Friese monumentenkist. Het actief benaderen van het onderwijs met deze kist wordt gedaan door de provinciale erfgoedcoördinator.

	Uitvoering
Betaalde taken	ja (1,6 fte)
Voor monumentenzorg	Ja - (tijdelijke) vervanging ambtenaren monumentenzorg - technische ondersteuning gemeenten
Voor archeologie	nee

Gemeenten over het steunpunt

In Friesland zijn de geïnterviewde gemeenten allemaal enthousiast over het steunpunt: er zit veel kennis, men is hulpvaardig, alles is te regelen. Eén gemeente heeft de technisch consulent van het steunpunt 1 dag in de week in huis, hier is men ook zeer tevreden over. Hiermee hoeven door deze gemeente minder vragen aan het steunpunt te worden gesteld; vragen gaan op die ene dag naar de technisch consulent. Eén gemeente maakt gebruik van medewerker van het steunpunt voor tijdelijke vervanging van de monumentenambtenaar (2 dagen per week) vanwege vertrek van de vorige ambtenaar en fusieplannen, dit loopt ook naar tevredenheid.

De helpdesk wordt veel gebruikt, aan een spreekuur heeft men geen behoefte. Alle gemeenten gebruiken het Bouwplanoverleg. Van het Ruimtelijk planoverleg wordt veel minder gebruik gemaakt, maar indien wel dan is men

wel tevreden. Eén gemeente kent deze mogelijkheid niet. Beleidsondersteuning door het steunpunt is vaak nog niet aan de orde geweest, maar hier zal men wel voor naar het steunpunt gaan.

Voor archeologische kennis gaat men naar Hûs en Hiem of naar de provincie Fryslân. Drie gemeenten geven aan dat het goed zou zijn als het steunpunt ook archeologische kennis in huis zou hebben, men vindt het onlogisch dat dit bij een welstandsorganisatie als Hûs en Hiem is ondergebracht en niet bij het steunpunt.

4 Steunpunt Drenthe

Opzet

In Drenthe is het steunpunt monumentenzorg ondergebracht bij de stichting Drents Plateau. Hiermee kan het steunpunt gebruik maken van de brede kennis die aanwezig is binnen het Drents Plateau.

Het Steunpunt Archeologie, Cultuurlandschappen en Monumenten Drenthe vormt een platform waar alle deskundigheid op het gebied van de monumentenzorg in Drenthe in vertegenwoordigd is. Het steunpunt heeft als doelgroep gemeenten en particuliere organisaties. De taken van het steunpunt zijn sterk ingeweven in die van Drents Plateau.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig
Huisvesting	Niet zelfstandig, onderdeel van Drents Plateau

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Samenwerking Administratie
Monumentenwacht	Contacten
Welstands- en monumentenorganisatie	Rechtspersoon en huisvesting

Provincie	Aantal gemeenten
Drenthe	12

Werkwijze moederorganisatie

Drents Plateau is in januari 2002 ontstaan vanuit een fusie van Stichting Erfgoedhuis van Drenthe met de regionale welstandsorganisatie, de Stichting Het Drentse Welstandstoezicht. De Stichting Erfgoedhuis van Drenthe was in 2001 opgericht vanuit een privatisering van provinciale taken op het gebied van monumentenzorg, archeologie, museumzaken en geschiedenis.

Drents Plateau ondersteunt en stimuleert overheden en instellingen op het gebied van cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit. Drents Plateau verricht ook werkzaamheden voor de beheerders van het Drentse erfgoed, zoals monumenteneigenaren en musea. Ze ondersteunt gemeenten en provincie bij de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de gebouwde en

archeologische monumentenzorg. Ze is verdeeld in twee teams: het team Ruimtelijke Kwaliteit bedient vooral de overheid, het team Erfgoed is gericht op het particulier initiatief. Daarnaast bedient Drents Plateau een groot aantal instellingen op het gebied van cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit.

Ook werkt Drents Plateau als regionale welstands/monumentenorganisatie. De regionale monumentenadviescommissie, die de advisering verzorgt voor 11 van de 12 Drentse gemeenten, valt onder Drents Plateau. De gemeente Assen heeft haar eigen monumentencommissie.

Bij drie van de twaalf Drentse gemeenten is vanuit Drents Plateau een medewerker monumentenzorg gedetacheerd als vervanging van de gemeentelijke ambtenaar monumentenzorg.

Verder verzorgt Drents Plateau de coördinatie van het Regionale Opleidingsproject Drenthe.

In het verleden was de administratie van stichting de Monumentenwacht onder één dak gebracht met Drents Plateau, nu is de administratie ondergebracht bij de uitvoerende tak van de Monumentenwacht die al was gehuisvest in Zweelo. Er zijn veel contacten met de Monumentenwacht, vanuit het Monumentenloket wordt geregeld doorverwezen naar deze organisatie.

Huisvesting

Het steunpunt maakt onderdeel uit van Drents Plateau, dat is gevestigd in het centrum van Assen.

Samenstelling

Voor de uitvoering van de steunpunttaken zijn een aantal mensen voor een deel van hun werktijd verantwoordelijk: de directeur van het Drents Plateau is aanwezig bij het jaarlijks overleg tussen de landelijke steunpunten en de RCE, de coördinator verzorgt de coördinatie, adviseert en ondersteunt gemeenten op het gebied van monumentenzorg en is aanwezig bij de landelijke steunpuntenoverleggen. Ook wordt de coördinator ingezet bij het Provinciaal Erfgoedplatform. De adviseur gemeentelijke archeologie adviseert en ondersteunt gemeenten op dit onderwerp, de medewerker monumentenzorg verzorgt de monumentenloketfunctie, en de secretaris van de monumentencommissie van Drents Plateau is aanwezig bij het spreekuur en het Steunpunt Werkoverleg.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Drents Plateau)	23,9 fte
Personele bezetting moederorganisatie	30
Waarvan werkzaam voor steunpunt	5
Fte steunpunt	1,2 fte

Financiën

Het steunpunt Drenthe ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Drenthe. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Drenthe liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. De provincie betaalt niet afzonderlijk voor de steunpunttaken, voor hen is het steunpunt een geïntegreerd geheel van het Drents Plateau.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Drenthe (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 136.000,-
Bijdrage Drents Plateau	faciliterend
Totaal inkomsten	€ 136.000,-

Steunpunttaken

- Helpdesk/monumentenloket

Drents Plateau fungeert als telefonische helpdesk voor gemeenten, waar algemene vragen omtrent monumentenzorg en archeologie beantwoord worden (op het gebied van vergunningen, regelgeving, subsidies, restauratiemethodes, kleurgebruik, materialen, etcetera). Naast de helpdesk voor gemeenten is er het Monumentenloket waar met name particulieren en particuliere organisaties vragen kunnen stellen en waar bedreigde panden en plekken kunnen worden gemeld. In het Monumentenloket werken twaalf Drentse organisaties op het gebied van de monumentenzorg nauw samen. Het Monumentenloket heeft een afzonderlijke website, mailadres en telefoonnummer. Het wordt bemand door medewerkers van het Drents Plateau. De vraag wordt doorgespeeld aan die instelling in Drenthe die deze vraag het beste kan beantwoorden. Deze service is kosteloos.

Voor archeologische vragen kan direct contact worden opgenomen met de adviseur gemeentelijke archeologie van het Drents Plateau, deze vragen vallen niet onder het Monumentenloket, maar de eerste behandeling ervan is wel gratis.

In het evaluatieonderzoek uit 2003 was de wens van het steunpunt om uit te groeien tot één loket voor gemeenten, instellingen en burgers, zodat vragen kunnen worden doorgespeeld naar andere partijen indien nodig. Dit lijkt nu te zijn gerealiseerd met de instelling van het Monumentenloket. Opvallend is dat archeologie nog geen zichtbaar onderdeel uitmaakt van dit Monumentenloket. Archeologische vragen kunnen echter rechtstreeks bij de adviseur archeologie van het Drents Plateau worden gesteld, wat hetzelfde resultaat heeft.

- Spreekuur

Drents Plateau kent geen afzonderlijk spreekuur.

Als onderdeel van het Drents Monumentenloket fungeerde tot 2009 het Boerderijenspreekuur om bewoners van boerderijen informatie en advies te geven bij ingrepen in hun boerderij en erf. In het Boerderijenspreekuur werkt Drents Plateau samen met de Werkgroep Boerenerven Drenthe, Landschapsbeheer Drenthe, de Boerderijstichting Drenthe en de Milieufederatie Drenthe. Het spreekuur vond elke twee maanden plaats, hierbij waren vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties aanwezig. Vanaf 2009 is het boerderijenspreekuur ondergebracht bij het tweewekelijkse spreekuur over bouwplannen (zie hieronder).

- Bouwplanoverleg

Het Bouwplanoverleg wordt in Drenthe 'spreekuur' genoemd. De data voor dit tweewekelijkse spreekuur worden jaarlijks vastgesteld. Het spreekuur is vooral bedoeld voor vooroverleg over plannen. Een gemeente kan hier een afspraak voor maken en via de gemeente kan ook een particulier een afspraak hiervoor maken. Bij dit spreekuur is de bouwkundig of stedenbouwkundig consultant van de RCE aanwezig, de gemeente waarin het object of gebied is gelegen en eventueel de eigenaar. De provincie wordt vertegenwoordigd door Drents Plateau. Behandeling van plannen in het spreekuur is vrijwillig voor gemeenten.

Door het spreekuur wordt getracht het planproces te bespoedigen, de kwaliteit te verhogen en adviezen op elkaar af te stemmen. In het spreekuur worden naast de plannen voor rijksmonumenten en plannen in beschermde stads en dorpsgezichten ook plannen voor gemeentelijke en provinciale monumenten besproken met alle partijen, zowel voor gebouwde als archeologische monumenten. Tevens is de adviseur gemeentelijke archeologie vaak aanwezig en zorgt voor inbreng van relevante beleidsinformatie inzake de archeologische monumentenzorg in brede zin. Tot 2009 werd het spreekuur maandelijks georganiseerd. Vanwege de grote populariteit is besloten het vanaf 2009 tweewekelijks te organiseren.

Drents Plateau kent een 'postbus'functie: alle bouwplannen voor gebouwde rijksmonumenten worden via Drents Plateau doorgezonden naar de RCE en indien gelegen buiten de bebouwde kom naar de provincie. De RCE en de provincie sturen hun adviezen terug naar Drents Plateau die ze weer doorstuurt naar de gemeente. Alleen de gemeente Assen, die een eigen monumentencommissie heeft, en de gemeente Westerveld, sturen hun plannen rechtstreeks naar de RCE en de provincie.

Vanaf 2009 zal het boerderijenspreekuur worden ondergebracht bij het tweewekelijkse spreekuur over bouwplannen, en zullen bij agendering van agrarische objecten vertegenwoordigers van de particuliere organisaties uit het boerderijenspreekuur worden uitgenodigd.

- Ruimtelijk planoverleg

Drents Plateau organiseert geen afzonderlijk Ruimtelijk planoverleg. Drents Plateau heeft een stedenbouwkundige commissie binnen de welstand, deze adviseert gemeenten over ruimtelijke plannen. De wens van het Drents Plateau is deze commissie aan te vullen met specifieke cultuurhistorische kennis. Drents Plateau (niet de personen die actief zijn in het Steunpunt) adviseert over bestemmingsplannen aan de provincie (voorheen de Commissie Afstemming Ruimtelijke Plannen) voor zover het gaat om provinciaal belang in het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening.

2009	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, ook veel via de website - Monumentenloket voor vragen over cultureel erfgoed (met name voor particulieren en particulier initiatief) - Helpdesk (met name voor gemeenten) voor vragen over archeologie en monumentenzorg	dagelijks	Wordt niet bijgehouden
Spreekuur	Nee Tot 2009 fungeerde een afzonderlijk boerderijensprek uur		
Bouwplanoverleg (hier spreekuur genoemd)	Ja, niet verplicht voor gemeenten. Drents Plateau fungeert als 'postbus' voor de Drentse gemeenten.	Vanaf 2009 1x per 2 weken	Ongeveer 50 plannen
Ruimtelijk planoverleg	Nee, is in ontwikkeling		

Archeologie

De steunpunttaken met betrekking tot archeologie beperken zich tot de helpdesk en de inbreng bij het Steunpunt Werkoverleg (zie onder). Bij Drents Plateau zijn daarnaast de provinciaal archeologen ondergebracht. Zij adviseren over beleidsontwikkeling en voeren tegelijkertijd het provinciale archeologiebeleid uit. Ook adviseren zij over het aspect archeologie in ruimtelijke plannen van bovenregionaal belang, wanneer de provincie bevoegd gezag is (ontgrondingen, m.e.r.-procedures etc.) en wanneer het Provinciaal archeologiebelang betreft in de zin van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Afsproken met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is dat de provinciaal archeologen tevens als centraal loket fungeren voor vondstmeldingen. Vooralsnog worden alle Programma's van Eisen voor gravend archeologisch onderzoek vooraf getoetst. Vanwege de provinciale deponhouderstaak/eigenaarschap van alle vondsten en van de opgravingsdocumentatie, wordt voorzien dat de provincie dit ook in de toekomst zal blijven doen. Daarnaast vindt ook veel procesbegeleiding van onderzoek plaats en veelvuldige afstemming met commerciële archeologische bureaus.

Naast de provinciaal archeologen beschikt Drents Plateau over een adviseur gemeentelijke archeologie. Alle gemeenten maken ad hoc gebruik van de diensten van deze functionaris. Met een aantal gemeenten zijn gesprekken gaande over de aanstelling van een regioarcheoloog die ondergebracht zou gaan worden bij Drents Plateau. De huidige adviseur gemeentelijke archeologie adviseert gemeenten hoe ze in ruimtelijke plannen rekening kunnen houden met de wetgeving op het gebied van de archeologie. Vier gemeenten hebben een abonnement op deze adviseur gemeentelijke archeologie, andere gemeenten maken op urenbasis gebruik van deze adviseur. Bij de advisering over bestemmingsplannen wordt gebruik gemaakt van een Stappenplan Archeologisch Vooronderzoek, dat aangeeft welk traject een gemeente moet bewandelen om de archeologische waarden in het plangebied in kaart te brengen. De inbreng van Drents Plateau beperkt zich daarbij tot de quickscan (wel of geen onderzoek nodig bij vergunningaanvraag: aanlegvergunning, bouwvergunning etc. met archeologievoorschriften; ca. 100 per jaar) Het ligt in de verwachting dat zodra gemeenten eigen beleid gaan ontwikkelen dat wordt uitgevoerd door een regioarcheoloog, de uitvoering van quickscans daar komen te liggen. De betaalde werkzaamheden van de adviseur gemeentelijke archeologie betreffen naast advisering over bestemmingsplannen en onderzoeksproces (gemeenten en particulieren), ook het beoordelen van onderzoeksrapporten en procesbegeleiding. PvE's worden nauwelijks beoordeeld omdat dit al door de provinciaal archeologen gebeurt.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja, alleen helpdesk en inbreng in beleidsoverleg

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Vier keer per jaar vindt het Steunpunt Werkoverleg plaats, dat is een beleidsoverleg met de Drentse gemeenten, de RCE, de Vereniging Drentse gemeenten en het Drents Plateau, hierin worden beleidsontwikkelingen van de verschillende partijen besproken. Ook Assen neemt deel aan dit overleg. In 2009 zullen deze bijeenkomsten meer thematisch worden georganiseerd. Hierbij zullen gemeenten die bezig zijn een eigen erfgoedbeleid te ontwikkelen of een gemeentelijke monumentenlijst op te stellen worden uitgenodigd om een toelichting te geven. Het doel hiervan is kennisuitwisseling en het stimuleren van de ontwikkeling van erfgoedbeleid door gemeenten. Ook vier keer per jaar wordt het Provinciaal Erfgoedplatform georganiseerd, een overleg tussen directies en bestuurders van het particulier initiatief op het gebied van het cultureel erfgoed. Door dit overleg wordt een provinciaal netwerk gecreëerd waar visie en activiteiten worden uitgewisseld en op elkaar afgestemd. Dit overleg zal meer een thematisch karakter gaan krijgen. In 2009 zal als pilot een meldpunt leegstand en herbestemming van start gaan.

Het steunpunt verricht zelf geen betaalde werkzaamheden, deze zijn ondergebracht bij Drents Plateau.

	Uitvoering
Betaalde taken	Nee Wel door Drents Plateau

Gemeenten over het steunpunt

In Drenthe is het steunpunt heel erg ingebed in het Drents Plateau, en dat is herkenbaar in de antwoorden die geïnterviewde gemeenten geven. Het steunpunt wordt vaak niet echt genoemd, maar wel het Drents Plateau. Eén gemeente gaat niet met vragen naar het steunpunt, maar naar de secretaris van de monumentencommissie van het Drents Plateau, of de vragen worden in het Bouwplanoverleg gesteld. Alle ondervraagde gemeenten hebben de monumentenadvisering ondergebracht bij het Drents Plateau en maken gebruik van het Bouwplanoverleg (wat hier 'spreekuur' wordt genoemd), dit gaat goed. Eén gemeente gaf aan meer afstemming te wensen binnen het Drents Plateau, bijvoorbeeld tussen de welstands- en de monumentencommissie. Drie gemeenten geven aan zelf voldoende kennis in huis te hebben, dus niet veel gebruik te maken van helpdesk; één gemeente stelt zijn vragen

rechtstreeks aan de consulent van de RCE. Het Drents Plateau wordt veel ingeschakeld voor beleidsplannen en dergelijke. Twee gemeenten huren de bouwplanbegeleider in van het Drents Plateau. Het Drents Plateau levert maatwerk naar wens van gemeente, er is geen behoefte aan een afzonderlijk Ruimtelijk planoverleg. Het 3-maandelijks Steunpunt Werkoverleg wordt als zinvol ervaren voor de ontwikkeling van beleid.

Eén gemeente gaf aan dat het verwarring geeft dat de provincie is opgenomen in het Drents Plateau (provinciaal archeologen en advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen). Eén gemeente geeft aan dat het steunpunt meer proactief zou kunnen meedenken over archeologie; het Drents Plateau heeft onvoldoende zicht op alle verschillende belangen die gemeenten moeten afwegen bij archeologie.

5 Steunpunt Overijssel

Opzet

In Overijssel is het steunpunt monumentenzorg ondergebracht bij Het Oversticht, de provinciale welstandsorganisatie.

Het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van de monumentenzorg en archeologie. Het Steunpunt geeft invulling aan de voor de steunpunten geformuleerde basistaken.

Alles dat verder voert dan deze taken wordt door Het Oversticht opgepakt als betaalde opdrachten.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, onderdeel van Het Oversticht
Huisvesting	Niet zelfstandig

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Contacten
Monumentenwacht	Contacten
Welstands- en monumentenorganisatie	Rechtspersoon en huisvesting

Provincie	Aantal gemeenten
Overijssel	25

1. Werkwijze moederorganisatie

Het Oversticht is als vereniging opgericht op 10 september 1925. Leden zijn alle 25 gemeenten in Overijssel, en de gemeenten Dronten en Noordoostpolder in Flevoland, particulieren en organisaties. Sinds kort werkt Het Oversticht ook voor de gemeente Lelystad in de provincie Flevoland.

Het Oversticht treedt op als gemeentelijke monumentencommissie voor veel gemeenten in Overijssel, en voor de gemeente Noordoostpolder in de provincie Flevoland. De Overijsselse gemeenten Borne, Hengelo, Ommen en Tubbergen hebben een eigen monumentencommissie.

Het Oversticht noemt zichzelf kennis- en adviesorganisatie op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk erfgoed. Het Oversticht adviseert aan provincies, gemeenten en particulieren over allerlei aspecten van monumenten, zoals de selectie ervan, wijzigingen aan monumenten en subsidiemogelijkheden. Ook voert Het Oversticht tegen betaling diverse opdrachten op het onderwerp uit, zoals waardestellingen van objecten, fiets- en wandelroutes langs erfgoed, en diverse onderzoeken, zoals naar wederopbouw wijken en ruimtelijke kwaliteit in de provincie. De organisatie is betrokken bij verschillende projecten op het gebied van erfgoededucatie en erfgoedtoerisme.

Huisvesting

Het Oversticht is gevestigd in het centrum van Zwolle.

Samenstelling

Bij Het Oversticht werken ruim 55 medewerkers, waaronder architecten, stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten, monumentenspecialisten, archeologen, planologen en historisch geografen. Zij zijn allen adviseur op hun vakgebied. Ook is er een ervenconsulent in dienst.

Voor de dagelijkse helpdesk zijn 6 adviseurs erfgoed en 2 adviseurs archeologie inzetbaar. Waar nodig, kan een beroep worden gedaan op een adviseur landschap. Deze adviseurs leveren ook op andere wijze een bijdrage aan bevordering van deskundigheid, bijvoorbeeld via (thema)bijeenkomsten en cursussen. Bovendien is er secretariële ondersteuning beschikbaar, bijvoorbeeld voor spreekuur en Bouwplanoverleg.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Het Oversticht)	48 fte
Personele bezetting moederorganisatie	Ruim 55
Waarvan werkzaam voor steunpunt	Circa 10
Fte steunpunt	Circa 1 fte

Financiën

Het steunpunt Overijssel ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Overijssel. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Overijssel liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. Het Oversticht is faciliterend en levert incidentele inzet van expertise.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Overijssel (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 136.134,-
Bijdrage Oversticht	faciliterend
Totaal inkomsten	€ 136.134,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Telefonisch of per mail worden vragen van gemeenten en particulieren beantwoord, of wordt doorverwezen naar andere partijen.

Het steunpunt gebruikt een digitale Nieuwsflits om gemeenten snel te kunnen informeren over actuele ontwikkelingen.

- Spreekuur

Voorafgaand aan het Bouwplanoverleg, elke drie weken, is er de mogelijkheid tot spreekuur voor gemeenten of eigenaren. Vaste deelnemers aan het spreekuur zijn de waardestellend en bouwkundig consulenten van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Het Oversticht als adviseur van de provincie, en als notulist/coördinator/voorzitter van het steunpunt. Afhankelijk van het onderwerp kan deze samenstelling worden aangevuld met bijvoorbeeld architecten, leden van monumentencommissies of de Monumentenwacht. Met de grotere gemeenten Deventer, Kampen, Staphorst en Zwolle heeft de RCE bilaterale afspraken gemaakt, hiervoor wordt het spreekuur slechts incidenteel benut. Soms worden monumenten ter plaatse bezocht.

Op afspraak functioneert een spreekuur archeologie, zowel bedoeld voor gemeenten als particulieren. De vragen worden behandeld door de adviseur archeologie van het steunpunt.

- Bouwplanoverleg

Het Bouwplanoverleg wordt elke drie weken gehouden, aansluitend op het spreekuur. Vaste deelnemers aan het Bouwplanoverleg zijn de waardestellend en bouwkundig consulent van de RCE, een adviseur van Het Oversticht als adviseur van de provincie en als notulist/coördinator/voorzitter van het steunpunt. Het overleg wordt gebruikt voor de afstemming van bouwplannen en voor het elkaar wederzijds informeren over ontwikkelingen in de provincie. Zowel gebruik van het spreekuur als gebruik van het Bouwplanoverleg geschiedt op vrijwillige basis voor gemeenten. Gemeenten sturen aanvragen om advies voor een monumentenvergunning rechtstreeks naar RCE en provincie, het Oversticht heeft geen 'postbus'functie.

Ook gemeenten met een eigen monumentencommissie maken gebruik van de mogelijkheden tot overleg en afstemming met betrokken partijen via het steunpunt.

- Ruimtelijk planoverleg

Het steunpunt kent geen regulier Ruimtelijk planoverleg. Indien gewenst kan het steunpunt altijd worden ingeschakeld als platform voor een dergelijk overleg. Echter in de praktijk vindt overleg over bestemmingsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen veelal plaats in (monumenten- en) welstandscommissies of tussen adviseurs van Het Oversticht en gemeenten of provincie.

Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 werd elke zes weken een Ruimtelijk planoverleg gehouden, waarvan de provinciaal archeoloog de voorzitter was. De wens was toen in een nog eerder stadium de ruimtelijke planvorming te kunnen beïnvloeden. Hiervoor werden meer contacten gelegd met ambtenaren RO van de gemeenten.

Dit Ruimtelijk planoverleg wordt in deze vorm nu niet meer georganiseerd. Zowel vanuit de adviseurs welstand van Het Oversticht als de adviseurs erfgoed als het steunpunt wordt gestimuleerd dat (adviserende) partijen bij de planvorming zo vroeg mogelijk aan tafel zitten. In de praktijk is deze beweging van toetsing achteraf naar sturing aan de voorkant duidelijk het geval. De wens om in een eerder stadium de planvorming te kunnen beïnvloeden is dus steeds beter vervuld.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, ook veel via brochures / publicaties		
Spreekuur	ja	1x per 3 weken	61 afspraken
Bouwplanoverleg	Ja, niet verplicht, geen 'postbus'functie	1x per 3 weken	56 plannen
Ruimtelijk planoverleg	nee		

Archeologie

Voor bijvoorbeeld het opstellen van een Programma van Eisen of een beoordeling van een offerte verwijst het steunpunt door naar Het Oversticht zelf, dat kan worden ingeschakeld tegen betaling. Het Oversticht biedt tegen betaling uitgebreide archeologische diensten aan zijn leden; de onafhankelijke adviseurs adviseren aan gemeenten en aan de provincie Overijssel.

Door bundeling van de behoefte aan archeologische capaciteit van meerdere gemeenten, kunnen schommelingen in de vraag bij de individuele gemeente worden opgevangen en kunnen de kosten relatief beperkt blijven.

Voor de uitvoering van deze werkzaamheden heeft Het Oversticht inmiddels drie regioarcheologen in dienst. De provinciale taken liggen voor een belangrijk deel bij de provinciaal archeoloog die ook bij Het Oversticht in dienst is. Ook het beheer van het provinciaal depot voor bodemvondsten in Deventer is zo'n provinciale taak die door Het Oversticht wordt uitgevoerd.

Daarnaast voert het Oversticht projecten uit op het gebied van de archeologie, waaronder educatieprojecten.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja - helpdesk - spreekuur - bevordering deskundigheid

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt organiseert jaarlijks een of meer cursus- of voorlichtingsdagen voor haar leden. Ook worden incidenteel bijeenkomsten georganiseerd voor andere doelgroepen, bijvoorbeeld voor leden van gemeentelijke monumentenraden en –commissies, ter bevordering van de onderlinge contacten en kennisuitwisseling. Het steunpunt organiseert niet structureel bijeenkomsten voor particuliere organisaties.

Het steunpunt levert elk jaar een bijdrage aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk.

In het verleden gingen medewerkers van het steunpunt jaarlijks langs bij alle gemeenten, waarbij subsidieregelingen, ontwikkelingen op het gebied van monumentenzorg en archeologie en de behoefte aan ondersteuning werden besproken. In de huidige situatie is er naast informatiebijeenkomsten en de digitale Nieuwsflits regelmatig persoonlijk contact met gemeenten, zowel vanuit het steunpunt als vanuit Het Oversticht, waarin allerlei erfgoedzaken aan de orde komen. Ook worden geregeld gemeenten bezocht, al is dat niet meer jaarlijks.

	Uitvoering
Betaalde taken	Nee Wel door Het Oversticht

Gemeenten over het steunpunt

In Overijssel zijn alle vier de geïnterviewde gemeenten tevreden over het steunpunt. Twee van deze gemeenten hebben een eigen monumentencommissie, twee maken gebruik van het Oversticht. Eén gemeente, met een eigen commissie, geeft aan dat men verplicht is bouwplannen op te sturen ten behoeve van het Bouwplanoverleg. Dit is merkwaardig, want Het Oversticht geeft zelf aan dat behandeling van plannen in het Bouwplanoverleg niet verplicht is voor gemeenten. Twee gemeenten geven aan dat het handig zou zijn als het Bouwplanoverleg niet alleen in Zwolle plaats zou vinden, maar ook in andere gemeenten.

Er is nog niet veel gebruik gemaakt van beleidsondersteuning of archeologische ondersteuning, maar men weet dat dit kan. Dit is al snel een betaalde opdracht, maar het eerste contact is wel gratis. Twee gemeenten geven aan dat in overleg alles mogelijk is, men is behulpzaam, flexibel, er zijn korte lijnen. De meeste gemeenten maken ook gebruik van de helpdesk, naar tevredenheid. Eén gemeente geeft aan ook menskracht in te huren van Het Oversticht ten behoeve van de tijdelijke vervanging van monumentenambtenaren, een ander maakt veel en goed gebruik van de ervenconsulent van Het Oversticht.

6 Steunpunt Flevoland

Opzet

Het Steunpunt Archeologie en jonge Monumenten Flevoland is ondergebracht bij Nieuw Land Erfgoedcentrum in Lelystad. Het is op 1 januari 2008 opgericht voor een proefperiode van twee jaar. Afhankelijk van het succes van het steunpunt en het nieuwe Cultuurconvenant zal het contract met het steunpunt worden verlengd.

Primaire doelgroepen van het steunpunt zijn Waterschap Zuiderzeeland en de zes Flevolandse gemeenten (Almere, Zeewolde, Dronten, Lelystad, Urk en Noordoostpolder). Tweede doelgroep is Landschapsbeheer Flevoland en de terreinbeherende instellingen (Flevo-landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Domeinen). Particulieren zijn geen doelgroep, zij moeten zich wenden tot de gemeenten.

Flevoland kent volgens de tellingen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) slechts 48 rijksmonumenten, deze liggen alleen in Urk en Noordoostpolder. Urk heeft een beschermd gezicht. De overige vier gemeenten hebben helemaal geen rijksmonumenten omdat zij als gemeente nog niet ouder zijn dan 50 jaar. Wel heeft de gemeente veel archeologisch interessante vindplaatsen, waaronder veel scheepswrakken. Er zijn 153 geregistreeerde archeologische vindplaatsen in de provincie, waaronder 23 beschermde rijksmonumenten. Het voormalige eiland Schokland staat op de Werelderfgoedlijst.

De provincie Flevoland kent geen eigen regionale welstands/monumentenorganisatie; de twee gemeenten in de Noordoost Polder zijn aangesloten bij het Oversticht, de welstands/monumentenorganisatie van de provincie Overijssel. De andere vier gemeenten hebben een eigen welstandscommissie; zij hebben geen afzonderlijke monumentencommissie. Het Steunpunt is bezig een regionale commissie op te zetten voor alle gemeenten.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, onderdeel van Nieuw Land Erfgoedcentrum
Huisvesting	Niet zelfstandig

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Contacten
Monumentenwacht	Contacten
Welstands- en monumentenorganisatie	Is er niet in Flevoland (voor 2 gemeenten is Het Oversticht het adviesorgaan)

Provincie	Aantal gemeenten
Flevoland	6

Werkwijze moederorganisatie

Nieuw Land Erfgoedcentrum is een openbaar lichaam, en sinds 2008 een geregistreerd museum. Naast de museumfunctie is het een onderzoekscentrum, en zijn hier het Archeologisch Depot en het archief van Flevoland ondergebracht.

De missie van Nieuw Land is in de ruimste zin actief en attractief informeren van een breed scala van doelgroepen over het cultureel erfgoed van Flevoland en het Zuiderzeeproject in al zijn aspecten, passend in de Nederlandse traditie van inpoldering, winning van nieuw land, ontwikkeling en inrichting van een maatschappij. Nieuw Land functioneert niet als Erfgoedhuis, maar biedt wel vergaderruimte aan een aantal particuliere organisaties in Flevoland (o.a. AWN, Heemschut).

Huisvesting

Het steunpunt is ondergebracht bij Nieuw Land Erfgoedcentrum in het buitengebied van de gemeente Lelystad. Het steunpunt maakt gebruik van de faciliteiten van deze organisatie. Ten behoeve van de herkenbaarheid heeft het steunpunt een eigen huisstijl, kantoor, website, telefoonnummer, enzovoort.

Samenstelling

Het steunpunt heeft 0,7 fte menskracht toegekend gekregen, deze fte maakt geen onderdeel uit van de fte van Nieuw Land. Daarnaast wordt 0,3 fte ingevuld door inkoop van specialistische menskracht voor specifieke taken zoals organisatie van congressen, verzorgen van cursussen en onderhouden van website. Hiervan wordt 0,2 fte ingevuld door expertise geleverd door medewerkers van Nieuw Land.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Nieuw Land Erfgoedcentrum)	Ca. 24 fte
Personele bezetting moederorganisatie	Ca. 30
Waarvan werkzaam voor steunpunt	0,2 fte
Fte steunpunt	0,7 fte vast 0,3 fte inhuur

Financiën

Het steunpunt Flevoland ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Flevoland. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Flevoland liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Flevoland (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 136.134,-
Bijdrage Nieuw Land	faciliterend
Totaal inkomsten	€ 136.134,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

De website van het steunpunt Flevoland is in opbouw. Het steunpunt levert op verzoek informatie over wet- en regelgeving, financiën en archeologie. Het afgelopen jaar is vooral veel informatie over archeologie geleverd aan gemeenten.

- Spreekuur

Het steunpunt kent geen spreekuur.

- Bouwplanoverleg

Het steunpunt kent geen Bouwplanoverleg. Hier is volgens eigen zeggen vanwege het geringe aantal monumenten in de regio geen behoefte aan bij de gemeenten.

- Ruimtelijk planoverleg

Het steunpunt kent geen Ruimtelijk planoverleg.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	ja		
Spreekuur	nee	n.v.t.	n.v.t.
Bouwplanoverleg	nee	n.v.t.	n.v.t.
Ruimtelijk planoverleg	nee	n.v.t.	n.v.t.

Archeologie

Het steunpunt heeft als taak het adviseren over het uitvoeren van het archeologisch traject bij bijvoorbeeld bestemmingsplannen en bouwplannen.

Het steunpunt maakt zelf geen bureaustudies en inventarisaties. Voor de archeologische taak is op jaarbasis 250 uur gereserveerd.

Tevens dient het steunpunt als centraal meldpunt voor alle bodemingrepen in de regio en voor veranderingen in het waterpeil. Het steunpunt verzamelt alle archeologische rapporten van onderzoeken in de regio. Het steunpunt heeft het voornemen jaarlijks alle archeologische terreinen vanuit de lucht te monitoren op eventuele wijzigingen.

2009	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	- 250 uur advies - 440 uur erfgoedbalans en centraal meldpunt

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Vier keer per jaar organiseert het steunpunt een thematisch werkoverleg met alle gemeenten. Het steunpunt adviseert gemeenten pro-actief over monumentenlijsten en aanwijzing nieuwe monumenten, en kan ook zelf voorstellen voor aanwijzing doen. Het Nieuw Land Erfgoedcentrum levert hiervoor de kennis.

Een keer per jaar voert het steunpunt beleidsoverleg met de RCE en de provincie Flevoland. Afgezien daarvan is er weinig contact met de RCE.

Het steunpunt stelt jaarlijks een erfgoedmonitor cq erfgoedbalans op voor de regio, waar alle gemeenten aan bijdragen. Hiervoor wordt het gebouwde en ondergrondse erfgoed jaarlijks gemonitord.

Het steunpunt ziet deskundigheidsbevordering van de doelgroepen als taak, en organiseert daartoe samen met de provincie diverse cursussen en congressen; in 2009 zal voor het eerst aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk worden bijgedragen.

Ten behoeve van de particuliere organisaties worden geen specifieke activiteiten ontplooid. Overigens kent Flevoland slechts weinig particuliere organisaties op het cultureel erfgoed. Aandacht voor jonge monumenten is er

vooral bij architectuurcentra als de stichtingen CASLA (Almere) en ALS (Lelystad).

Het steunpunt verricht geen betaalde taken.

Het steunpunt verkent de mogelijkheden om een regionale monumentencommissie in Flevoland op te zetten, die voor alle zes gemeenten de monumentenadvisering kan verzorgen.

Omdat het steunpunt nog maar relatief kort bestaat is men nog wat zoekende naar taken en mogelijkheden. Zo zou men graag meer aandacht aan cultuurlandschappen besteden, een belangrijk thema in de provincie.

	Uitvoering
Betaalde taken	nee

Gemeenten over het steunpunt

In Flevoland is één van de geïnterviewde gemeenten tevreden over het steunpunt, een andere is wel tevreden maar vindt de kennis die bij het steunpunt aanwezig is specifiek gericht op één aspect van de monumentenzorg (scheepsarcheologie). Twee gemeenten zijn mede om deze reden niet tevreden, men had liever gezien dat het steunpunt meer een kenniscentrum was met een brede cultuurhistorische kennis. Eén gemeente geeft aan pas kort op de hoogte te zijn van het bestaan van het steunpunt, en het beeld van het steunpunt nog steeds niet duidelijk te vinden.

Drie gemeenten maken gebruik van de helpdesk en zijn daar redelijk tevreden over. Het steunpunt in Flevoland organiseert geen Bouwplanoverleg, voor twee geïnterviewde gemeenten is een Bouwplanoverleg ook niet nodig vanwege het ontbreken van rijksmonumenten. Eén gemeente maakt gebruik van het Bouwplanoverleg en het Ruimtelijk planoverleg van het steunpunt in Overijssel (en van de monumentenadviescommissie van Het Oversticht). Hier wordt het als onhandig ervaren dat de consulent van de RCE die meevergadert in het Bouwplanoverleg in Overijssel een andere persoon is dan de consulent voor de Flevolandse gemeenten. De vierde gemeente, die wel rijksmonumenten heeft, zegt geen behoefte te hebben aan een Bouwplanoverleg, deze regelt liever alle contacten met de adviesorganen zelf. Het steunpunt in Flevoland organiseert ook geen Ruimtelijk planoverleg, niet een gemeente zegt hier behoefte aan te hebben. Aangegeven wordt hierbij dat het steunpunt hiervoor geen kennis in huis heeft. Voor de ondersteuning van archeologie wordt het steunpunt wel benut, bijvoorbeeld bij de opstelling van archeologiebeleid, en voor de beoordeling van PvE's, offertes en rapporten. Een manco is ook hier de specifieke kennis gericht op de scheepsarcheologie. Deels worden de genoemde zaken uitgevoerd door het Nieuw Land Erfgoedcentrum. Eén gemeente noemt ook de contacten met het steunpunt vanwege de inventarisatie van de jongere bouwkunst, hierover is men tevreden.

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Opzet

De steunpunttaken in de provincie Gelderland worden uitgevoerd door de welstands/monumentenorganisatie het Gelders Genootschap.

De steunpuntfunctie is in Gelderland vormgegeven in het

Samenwerkingsverband Cultuurhistorie Gelderland, dat in 2002 is opgericht.

Het Samenwerkingsverband wordt gevormd door vijf organisaties: Rijksdienst

voor het Cultureel Erfgoed (RCE), provincie Gelderland, Gelders Genootschap,

VNG afdeling Gelderland en Stichting Monumentenwacht Gelderland. De beide

laatste organisaties hebben geen formele wettelijke taak in de

vergunningprocedure. De Monumentenwacht heeft een ondersteunende en

adviserende rol in het Samenwerkingsverband. Deelname van de

Monumentenwacht was in 2002 een uitdrukkelijke wens van de provincie

Gelderland, vanwege hun specifieke deskundigheid op het gebied van

restauratietechniek.

De VNG afdeling Gelderland heeft zitting in de stuurgroep van het

Samenwerkingsverband, die is opgezet om de voortgang te bewaken en

resultaten te behalen. Deze organisatie neemt niet deel aan de overleggen

over bouwplannen of ruimtelijke plannen.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, bij Gelders Genootschap
Huisvesting	Niet zelfstandig

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Contacten
Monumentenwacht	In Bouwplanoverleg Uitvoeringsorganisatie
Welstands- en monumentenorganisatie	Rechtspersoon Huisvesting Uitvoeringsorganisatie

Provincie	Aantal gemeenten
Gelderland	56

Werkwijze moederorganisatie

Het Gelders Genootschap is een vereniging van gemeenten. Ze adviseert

gemeenten op het gebied van ruimtelijke kwaliteit. Ze voert voor 49 van de 56

Gelderse gemeenten de wettelijk verplichte advisering op het gebied van welstand uit (Arnhem, Nijmegen, Overbetuwe, Ede, Wageningen, Barneveld en Lingewaal hebben de advisering anders geregeld). In 40 van de 56 gemeenten is het Gelders Genootschap betrokken bij de wettelijk verplichte advisering over monumenten, hetzij via een integrale commissie ruimtelijke kwaliteit (monumenten en welstand), hetzij door middel van een vertegenwoordiger in de monumentencommissie. Voor de overige 16 gemeenten voert zij niet de advisering in het kader van de Monumentenwet uit, maar hiervoor werkt zij soms op projectbasis. Ook is het Gelders Genootschap soms betrokken bij de opstelling van gemeentelijke cultuurhistorische beleidsnota's.

Het Gelders Genootschap vormt samen met de Stichting Monumentenwacht Gelderland de uitvoeringsorganisatie van het Samenwerkingsverband. Het Gelders Genootschap is een gecertificeerde instelling. Zij doet veel aan zelfevaluatie en kwaliteitsborging.

Huisvesting

Het Gelders Genootschap is gehuisvest in de oranjerie van kasteel Zypendaal in Arnhem.

Samenstelling

Bij het Gelders Genootschap werkten in 2007 43 medewerkers, die gezamenlijk 33,8 fte bezetten. Eén medewerker is speciaal belast met de coördinatie van het Samenwerkingsverband. Verder zijn nog twee medewerkers van het Gelders Genootschap in eerste instantie voor de steunpunttaken inzetbaar. Ook is bij het Gelders Genootschap het secretariaat van het Eigen Overleg Steunpunten (EOS) ondergebracht. Dit is een regulier landelijk overleg van alle steunpunten.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Gelders Genootschap)	33,8 fte
Personele bezetting moederorganisatie	43
Waarvan werkzaam voor steunpunt	3 medewerkers (waarvan 1 coördinator)
Fte steunpunt	Ca. 2 fte

Financiën

Het Samenwerkingsverband Gelderland ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Gelderland. De afgelopen jaren is elke keer ongeveer in oktober van elk jaar het subsidiebudget van het Samenwerkingsverband opgesoupeerd, het daarna ontstane financieringstekort wordt afgedekt door het

Gelders Genootschap. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Gelderland liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. Het Samenwerkingsverband Cultuurhistorie Gelderland heeft geen inkomsten uit betaalde opdrachten.

Financiën 2008 (*1)	Bijdrage
Provincie Gelderland (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-) (*2)	€ 136.134,-
Bijdrage Gelders Genootschap (gebaseerd op Werkplan 2008)	€ 20.106,-
Totaal inkomsten SCG	€ 156.240,-
Totaal inkomsten (zonder bijdrage voor Monumentenwacht)	€ 146.957,-

*1 De begroting voor 2009 is op het moment van schrijven nog niet vastgesteld. De provincie Gelderland is voornemens het Samenwerkingsverband in 2009 enigszins anders vorm te geven, waarmee het financiële plaatje voor 2009 kan veranderen.

*2 Van de provinciesubsidie gaat € 9.283,- naar de Monumentenwacht afdeling Gelderland, voor de bijdrage van deze organisatie in het Samenwerkingsverband.

Steunpunttaken

- Helpdesk

De helpdesk is ondergebracht bij het Gelders Genootschap, hier kunnen gemeenten met hun vragen terecht. De beantwoording geschiedt door verschillende medewerkers van het Gelders Genootschap, afhankelijk van het onderwerp van de vraag. De brede samenstelling van het Gelders Genootschap is hierbij een voordeel. Bij de helpdesk komen soms ook vragen van particulieren binnen, maar het is in principe geen loket voor particulieren, zij worden zoveel mogelijk terugverwezen naar de gemeente.

- Spreekuur

Het spreekuur wordt elke twee weken gehouden. Hierbij zijn de consultants van de RCE en de provincie aanwezig. Het is met name bedoeld voor complexere vragen en wordt veel gebruikt voor vooroverleg. Vaak wordt het geïntegreerd met het Bouwplanoverleg. Het spreekuur kan ook op locatie plaatsvinden.

- Bouwplanoverleg

Het Bouwplanoverleg wordt elke twee weken gehouden. Hieraan nemen de provincie Gelderland, het Gelders Genootschap, de Monumentenwacht en de RCE deel. Dit overleg gebeurt ook op locatie. Indien nodig schuiven ook

de provinciaal archeoloog, of archeologisch specialisten van de RCE aan bij dit overleg.

Van elk Bouwplanoverleg wordt een verslag opgesteld met een samenvatting van de bespreking voor elke behandelde definitieve aanvraag. Elk adviesorgaan schrijft op basis van dit verslag zijn eigen afzonderlijke advies, dat als gevolg van deze werkwijze soms letterlijk hetzelfde luidt. Bij de oprichting van het Samenwerkingsverband in 2002 was de wens een gezamenlijk advies uit te brengen via mandatering, maar dit bleek wettelijk niet mogelijk.

Van de plannen die in vooroverleg worden besproken stelt het secretariaat een concept-préadvies op dat na accordering door de betrokken adviseurs namens de RCE, de provincie en het Gelders Genootschap wordt verstuurd. Gemeenten wordt uitdrukkelijk gevraagd bij de bespreking aanwezig te zijn. Particulieren kunnen in het Bouwplanoverleg een toelichting op hun plannen komen geven. De rayonarchitect van de welstandscommissie is aanwezig bij de beraadslaging. Daarnaast zijn op verzoek van gemeenten soms leden van een gemeentelijke monumentencommissie aanwezig, vooral bij de meer complexe plannen. Dit kunnen ook gemeenten zijn die een eigen monumentencommissie hebben zonder dat een adviseur van het Gelders Genootschap zitting heeft in deze commissie.

- Ruimtelijk planoverleg

Met enige regelmaat wordt een Ruimtelijk planoverleg georganiseerd. Hieraan nemen provincie, Gelders Genootschap, RCE en indien gewenst een gemeente deel. Aangegeven wordt dat hier nog lang niet wordt bereikt wat haalbaar is. Het blijkt lastig om de medewerkers Ruimtelijke Ordening van de provincie rond de tafel te krijgen, en zonder hen haken ook de medewerkers cultuurhistorie nogal eens af. Tevens is de laatste tijd de inzet van de RCE op dit gebied door personele omstandigheden beperkt.

2008	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Hele jaar	?
Spreekuur	1x per 2 weken	46
Bouwplanoverleg	1x per 2 weken, verplicht voor gemeenten, 'postbus'functie	417
Ruimtelijk planoverleg	Enkele keren	5

Archeologie

Er wordt in Gelderland door de provincie een systeem van regioarcheologen opgezet voor de regio's Achterhoek, Noord-Veluwe, Gelderse Vallei en

Rivierengebied. Deze regioarcheologen functioneren naast de bestaande gemeentelijke archeologen. Hierdoor wordt de rol van archeologie bij het Samenwerkingsverband beperkt. De helpdesk wordt redelijk vaak gebeld voor archeologische vragen, daarnaast kom archeologie incidenteel aan de orde in het Ruimtelijk planoverleg en in het Bouwplanoverleg.

Een aantal jaar geleden heeft het Gelders Genootschap een eigen archeoloog aangetrokken. Deze kan vragen die binnenkomen bij de helpdesk beantwoorden, en indien nodig deelnemen aan het Bouwplanoverleg en het Ruimtelijk planoverleg. Meer uitgebreide zaken en projecten werden als betaalde dienst verricht door het Gelders Genootschap.

Er is momenteel een vacature voor een archeoloog na het vertrek van de vorige. De helpdeskfunctie is tot aan de invulling van de vacature uitbesteed aan een commercieel bedrijf. Het bedrijf wordt op uurbasis betaald door het Gelders Genootschap. De uitvoering van de helpdesk in termen van verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid ligt nog steeds bij het Gelders Genootschap. In deze context worden geen commerciële activiteiten door het archeologische bedrijf uitgevoerd.

Archeologie wordt, vanwege het geplande systeem van provinciale regioarcheologen, naar verwachting meer een taak van de provincie, en minder van het Samenwerkingsverband.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Beperkt (vooral helpdesk)

Overige werkzaamheden van het Samenwerkingsverband

Bij actuele ontwikkelingen worden in samenwerking met de partners bijeenkomsten georganiseerd, en worden de gemeenten schriftelijk geïnformeerd. Het steunpunt levert vaste bijdragen aan voorlichtingsdagen of cursussen, zoals de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk.

	Uitvoering
Betaalde taken	Nee Wel bij Gelders Genootschap
Waarvan voor monumentenzorg	nee
Waarvan voor archeologie	nee

Gemeenten over het steunpunt

In Gelderland zijn drie van de vier geïnterviewde gemeenten onbekend met de term steunpunt, bij twee van deze gemeenten is het Samenwerkingsverband Cultuurhistorie wel bekend. Eén gemeente, die een eigen monumentencommissie heeft zonder afvaardiging van het Gelders Genootschap, kent ook het Samenwerkingsverband niet. De monumentenambtenaar van deze gemeente, die nog maar kort deze functie vervult, legt zelf contacten met de RCE voor advies, hoewel dit voor deze persoon nog maar één keer is voorgekomen. Bij deze gemeente lijkt de onbekendheid met het Samenwerkingsverband vooral een intern gebrek aan overdracht binnen de gemeente te zijn.

Over het Bouwplanoverleg van het Samenwerkingsverband zijn de drie gemeenten die hier gebruik van maken tevreden tot zeer tevreden. Eén gemeente geeft aan niet altijd evenveel zicht te hebben op de gang van zaken in het Bouwplanoverleg, twee geven aan dat de relatie tussen het Gelders Genootschap en het steunpunt erg onduidelijk is.

Van de mogelijkheid tot Ruimtelijk planoverleg maken alle vier de gemeenten geen gebruik. Het steunpunt (in de praktijk het Gelders Genootschap) wordt niet vaak gebruikt voor vragen aan de helpdesk, één gemeente geeft aan dat hier al snel kosten voor in rekening worden gebracht. Aangegeven wordt dat men vragen rechtstreeks aan de RCE of de provincie stelt, of aan de afgevaardigde van het Gelders Genootschap die bij die gemeente aan de monumentencommissie deelneemt. Archeologische vragen worden gesteld aan de archeologen met wie men een samenwerkingsverband heeft (van de gemeente Zwolle of de regioarcheoloog Noordwest Veluwe). Geen van de vier gemeenten maakt gebruik van steunpunt of het Gelders Genootschap voor de archeologie. Eén gemeente maakt wel gebruik van Gelders Genootschap voor betaalde opdrachten op het gebied van monumentenzorg en voor bestemmingsplannen, men is hier zeer tevreden over.

8 Steunpunt Utrecht

Opzet

Het Steunpunt Archeologie en Monumentenzorg Utrecht (STAMU) is op 1 januari 2007 opgestart. Het is officieel ondergebracht bij de stichting Landschap Erfgoed Utrecht (LEU). Landschap Erfgoed Utrecht laat de steunpunttaken uitvoeren door Welstand en Monumenten Midden Nederland (WMMN). Doelstelling van het steunpunt is het bevorderen van kennis en betrokkenheid van de gemeenten in de provincie Utrecht bij het gebouwde erfgoed, de archeologie en de cultuurhistorie in alle facetten van het gemeentelijk beleid. Het steunpunt stimuleert gemeenten om de zorg voor en de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van monumentenzorg en archeologie op zich te nemen.

Het eerste jaar lag het accent van de werkzaamheden vooral op de archeologie omdat dit onderwerp voor de gemeenten volop in beweging was.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig Onderdeel Landschap Erfgoed Utrecht
Huisvesting	Niet zelfstandig, bij Welstand Monumenten Midden Nederland

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Geen
Monumentenwacht	Neemt deel aan ROMA- bijeenkomsten
Welstandsorganisatie	Huisvesting Uitvoeringsorganisatie

Provincie	Aantal gemeenten
Utrecht	29

Werkwijze moederorganisatie

Landschap Erfgoed Utrecht is ontstaan uit een recente fusie van het Erfgoedhuis Utrecht met Landschapsbeheer Utrecht. Landschap Erfgoed Utrecht is de eerste organisatie in Nederland die landschap en erfgoed structureel samenbrengt. Landschap Erfgoed Utrecht zorgt voor advies, ondersteuning en

beheer van landschap en erfgoed. Ook verzorgt zij lesmateriaal voor het onderwijs.

De provincie Utrecht kent 29 gemeenten. Welstand en Monumenten Midden Nederland is een regionale welstands/monumentenorganisatie, gevormd door een gemeenschappelijke regeling van de Utrechtse gemeenten. Twaalf van deze gemeenten hebben de monumentenadvisering ondergebracht bij WMMN. De overige gemeenten hebben een eigen monumentencommissie of gecombineerde commissie, waarbij bij zeven gemeenten de rayonarchitect van WMMN aanschuift.

Huisvesting

Het steunpunt Utrecht is ondergebracht bij Welstand Monumenten Midden Nederland. Deze organisatie is gehuisvest in het centrum van Bunnik.

Samenstelling

Het steunpunt wordt bemand door twee vaste medewerkers, die beide een deel van hun tijd besteden aan het steunpunt. De medewerker monumentenzorg is in dienst van WMMN, de medewerker archeologie is in dienst bij Landschap Erfgoed Utrecht. De medewerker monumentenzorg is tevens werkzaam voor WMMN, als coördinator monumenten. Daarnaast besteden de directeur en de administratie van WMMN en de LEU een deel van hun uren aan het steunpunt. Voor de ondersteuning van de monumentenwerkzaamheden worden ook tijdelijke arbeidskrachten en freelancers ingehuurd.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie	
- Welstand Monumenten Midden Nederland (WMMN)	7,5 fte
- Landschap Erfgoed Utrecht (LEU)	Ca. 40 fte
Personele bezetting moederorganisatie:	
- WMMN	9
- LEU	51
Waarvan werkzaam voor steunpunt:	
- WMMN	3
- LEU	3
Fte steunpunt	
- WMMN	0,9 fte
- LEU	0,6 fte

Financiën

Het steunpunt Utrecht ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Utrecht. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Utrecht liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Utrecht (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 194.067,-
Bijdrage WMMN/LEU	faciliterend
Totaal inkomsten	€ 194.067,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Het steunpunt heeft een helpdesk via telefoon en email en een vrij uitgebreide informatieve website. Er komen vragen binnen op het hele terrein van het culturele erfgoed. Alle Utrechtse gemeenten maken hier gebruik van.

- Spreekuur

In het spreekuur kunnen vragen op het hele terrein van het culturele erfgoed worden behandeld. Het spreekuur werd de laatste jaren vooral benut voor archeologische vragen, nu archeologie in de Utrechtse gemeenten meer op de rails staat wordt het spreekuur weer minder vaak gebruikt. Het spreekuur wordt vaak bij een gemeente gehouden. Alle Utrechtse gemeenten maken hier gebruik van.

- Bouwplanoverleg

WMMN kende al sinds ruim vijftien jaar een Bouwplanoverleg, waarin de plannen uit de te bedienen gemeenten werden besproken met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de provincie Utrecht, de commissie van WMMN, en eventueel de betreffende gemeente. Het doel is de advisering zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. In het Bouwplanoverleg komen ook het provinciale beleid en ontwikkelingen aan de orde.

Het Bouwplanoverleg is niet verplicht voor de deelnemende gemeenten. Het steunpunt kent geen 'postbus'functie. Gemeenten die hun welstandsadviesing niet hebben ondergebracht bij WMMN nemen geen deel aan het Bouwplanoverleg (slechts 4 van de 29 gemeenten in de provincie). Wel worden plannen besproken van gemeenten die een eigen monumentencommissie hebben en dus niet zijn aangesloten bij de monumentencommissie van WMMN, maar wel bij de welstandscommissie van WMMN. Vanwege de relatie met de welstand (via de rayonarchitecten van WMMN) worden wel hun plannen

ingebracht, gezien de behoefte aan afstemming met de RCE en de provincie. Vanwege de korte fysieke afstand naar de RCE hebben gemeenten veel contact met de RCE. Hierdoor is er soms minder behoefte aan deelname aan een Bouwplanoverleg.

Het Bouwplanoverleg wordt elke maand gehouden, altijd op het kantoor in Bunnik. Geregeld wordt vooraf of nadien door de deelnemers gezamenlijk overleg gevoerd ter plaatse van een bouwplan.

Het Bouwplanoverleg wordt ook in bredere zin gebruikt voor informatie-uitwisseling. Bouwplannen van gemeentelijke monumenten worden niet besproken omdat dit niet relevant is voor alle betrokken partijen. Er schuiven bij het Bouwplanoverleg geregeld gemeenten aan.

- Ruimtelijk planoverleg

Dit overleg heeft in Utrecht nog geen officiële vorm gekregen. Ruimtelijke plannen die worden voorgelegd aan de betrokken adviesorganen worden op dit moment meegenomen in het Bouwplanoverleg. Over het opzetten van een apart Ruimtelijk planoverleg wordt wel gedacht, waarbij het plan is onder andere bestemmingsplannen te bespreken. Hiervoor zullen de stedenbouwkundig/planologische consultants van de provincie en de RCE worden uitgenodigd.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, ook veel via website		
Spreekuur	ja	Op afspraak	
Bouwplanoverleg	Ja, niet verplicht voor gemeenten, geen 'postbus'functie	1x per maand	
Ruimtelijk planoverleg	In ontwikkeling		

Archeologie

Utrechtse gemeenten konden tot het midden van 2008 door middel van een strippenkaartsysteem drie keer per jaar Programma's van Eisen voor een archeologisch onderzoek opsturen ter goedkeuring naar het steunpunt. Deze taak lag voorheen bij de provincie, maar is bij de oprichting van het steunpunt door het steunpunt opgepakt. Sinds de invoering van de Wamz in september 2007 is dit een taak die gemeenten zelf moeten uitvoeren. Daarom is in mei 2008 in overleg met de provincie deze dienst stopgezet. Het betrof slechts een

tijdelijke ondersteuning om gemeenten de tijd te geven om orde op zaken te stellen.

Het steunpunt heeft meegewerkt aan een enquête onder alle gemeente, waarin de behoefte aan een regionaal archeoloog werd onderzocht. Het betrof een onderzoek van WMMN en de Milieudienst Zuidoost-Utrecht. Dit heeft geresulteerd in een samenwerkingsverband tussen WMMN en de Milieudienst Zuidoost-Utrecht; de laatste heeft daartoe per 2009 een regioarcheoloog aangetrokken.

Het steunpunt heeft voor gemeenten een archeologisch stappenplan ontwikkeld en gepubliceerd op haar website. Hierin wordt het archeologische monumentenzorgproces door middel van vragen in stappen weergegeven. In dit stappenplan wordt niet alleen weergegeven welke vragen men tenminste dient te stellen maar worden ook de praktische taken die daaruit voortkomen aangegeven en toegelicht. Ook heeft het steunpunt een brochure over archeologische monumentenzorg uitgebracht. Tegenwoordig wordt veel informatie gepubliceerd op haar website, waarmee de actualiteit beter kan worden gevolgd dan bij papieren publicaties.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja - helpdesk en spreekuur

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt voert geen betaalde werkzaamheden uit. Betaalde opdrachten worden uitgevoerd door de archeoloog van de Milieudienst Zuidoost-Utrecht of door WMMN.

Drie keer per jaar organiseert het steunpunt voor alle Utrechtse gemeenten een zogenaamde ROMA-bijeenkomst, over Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Archeologie. Onderwerp is een bepaalde actuele ontwikkeling of een bepaald thema. Het doel hiervan is het stimuleren van kennisontwikkeling bij de gemeenten en het onderling uitwisselen van informatie en ervaringen. Dit overleg werd in het verleden ook al door WMMN georganiseerd, alleen werden daarin vooral monumentenzaken besproken. Deze bijeenkomsten worden altijd goed bezocht, in het verleden vooral door monumentenambtenaren, maar nu ook door archeologen en steeds meer door planologen en stedenbouwkundigen. Ook grote gemeenten doen hier aan mee, en hebben daarbij geregeld een voorbeeldfunctie voor de kleinere.

Het steunpunt vormt geen platform voor particuliere organisaties, deze taak wordt uitgevoerd door Landschap Erfgoed Utrecht.

Het steunpunt is niet bedoeld voor particulieren, hoewel zij soms wel het steunpunt vinden met hun vragen en daarbij zo goed mogelijk worden geholpen of doorverwezen.

Het steunpunt draagt bij aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk.

	Uitvoering
Betaalde taken	nee

Gemeenten over het steunpunt

De mening over het steunpunt Utrecht ligt verdeeld bij de geïnterviewde gemeenten. Twee gemeenten vinden het goed dat het steunpunt er is, voor één is het steunpunt onnodig en de vierde vindt alleen de ROMA-overleggen zinvol. Eén gemeente gebruikt het steunpunt alleen voor archeologie, en geeft daarbij als nadeel aan dat de telefonische bereikbaarheid voor het stellen van archeologische vragen slecht is. Deze gemeente stelt vragen over monumenten niet aan het steunpunt maar aan collega's van gemeenten waarmee wordt samengewerkt. Slechts één gemeente gebruikt de helpdesk voor beide onderwerpen. Een andere gemeente belt de coördinator van het steunpunt voor vragen over lopende vergunningaanvragen, maar dan in haar hoedanigheid als secretaris van de monumentencommissie van WMMN. Dat de onderbrenging van het steunpunt bij WMMN meer onduidelijkheid geeft is ook herkenbaar in de reactie van een andere gemeente. Deze gemeente vond het erg merkwaardig dat toen men telefonisch informatie vroeg over het ROMA-overleg van het steunpunt men iemand van WMMN aan de telefoon kreeg. Drie van de vier gemeenten gebruiken het Bouwplanoverleg of het Ruimtelijk planoverleg nooit, voor twee van deze gemeenten lijkt dit wel een mogelijkheid voor de toekomst, één gemeente geeft aan dit ook in de toekomst niet te gaan gebruiken. Drie gemeenten gebruiken het steunpunt wel bij de opzet van hun archeologiebeleid. Twee gemeenten geven aan de ROMA-overleggen erg te waarderen, waarbij ook het feit dat daarmee contact kan worden gelegd met andere gemeenten zeer nuttig is.

Opzet

In Noord-Holland is het steunpunt monumentenzorg en archeologie onderdeel van de stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland (CENH). Deze organisatie is in februari 2007 ontstaan door een fusie van de stichting Museaal & Historisch Perspectief Noord-Holland, de stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland en de Stichting Stelling van Amsterdam. Vanaf 1999 tot aan de fusie was het Steunpunt Cultureel Erfgoed een zelfstandige stichting, gevestigd in Wormer. De fusie was een opdracht van de provincie Noord-Holland.

De provinciale welstandsorganisatie Stichting Welstandszorg Noord-Holland is gevestigd in Alkmaar. Deze organisatie heeft één eigen monumentenadviescommissie, en 13 welstandscommissies. Welstandszorg Noord-Holland verzorgt voor 22 van de 60 Noord-Hollandse gemeenten de monumentenadvisering. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de provincies Gelderland, Drenthe en Overijssel kent Noord-Holland geen directe band tussen het Steunpunt en de Welstandsorganisatie.

Organisatievorm	
Organisatie	Zelfstandige stichting samen met 2 andere organisaties
Huisvesting	'Erfgoedhuis'

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Contacten, ondersteuning voor aantal organisaties
Monumentenwacht	contacten
Welstands- en monumentenorganisatie	contacten

Provincie	Aantal gemeenten
Noord-Holland	60

Werkwijze moederorganisatie

CENH ondersteunt overheden, professionals en vrijwilligers uit het erfgoedveld en bevordert kennisoverdracht, educatie en samenwerking in het werkveld, op de terreinen van musea, monumenten, archeologie, archieven, cultuurlandschap en ruimtelijke ordening en immaterieel erfgoed. Ze is tevens

een ontmoetingsplatform voor erfgoedorganisaties. De organisatie van de provinciale molencommissie is ondergebracht bij CENH.

CENH heeft de opdracht om een aantal beleidsthema's van de provincie Noord-Holland uit te voeren, waaronder de steunpunttaken. Ze heeft hiervoor een activiteitenplan opgesteld en wordt hiervoor gesubsidieerd door de provincie en het Rijk. Ook andere activiteiten van de stichting liggen in de lijn van het cultuurbeleid van de provincie. Alle taken die gemeenten moeten uitvoeren in opdracht van het Rijk worden gratis ondersteund.

Door CENH worden ook in opdracht van provincie, gemeenten en particulieren betaalde werkzaamheden uitgevoerd, onder andere het schrijven van een beleidsnota cultuurhistorie of archeologie, het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst of het tijdelijk vervangen van een gemeenteambtenaar bij ziekte of vertrek.

De provincie heeft als hoofdopdrachtgever van de organisatie een bijzondere positie. De stichting ziet zichzelf als een steunorganisatie van de provinciale overheid en voert een publieke opdracht uit. Deze bestaat enerzijds uit het ondersteunen, adviseren en professionaliseren van het erfgoedveld, anderzijds uit het uitvoeren van projecten die in het kader van het provinciale beleid aan de organisatie worden gegund.

Enkele jaren geleden was het de wens van de provincie Noord-Holland een erfgoedhuis op te richten. Dit lijkt nu in meer of mindere mate gerealiseerd te zijn: CENH vormt een soort erfgoedhuis op het gebied van het gebouwde en archeologische erfgoed. De term 'erfgoedhuis' wordt echter niet gebruikt om verwarring met het erfgoedhuis van de Stichting Erfgoed Nederland, dat is gevestigd in Amsterdam, te voorkomen.

In het verleden werd nog gesproken van de mogelijke oprichting van een tweede steunpunt in Noord-Holland, in Amsterdam. Dit voornemen is om financiële redenen niet doorgegaan. Bij de oprichting van een steunpunt in Amsterdam zou in de provincie Noord-Holland namelijk een dubbele subsidie van Rijk en provincie moeten worden uitgekeerd vanwege de aanwezigheid van twee steunpunten.

CENH werkt nauw samen met Kunst en Cultuur Noord-Holland; gezamenlijk hebben zij één directeur en één Raad van Toezicht. Kunst en Cultuur Noord-Holland is de organisatie voor de uitvoering van het provinciaal kunstenbeleid, zoals podiumkunsten en beeldende kunst.

Huisvesting

De organisatie is gevestigd tegenover het Centraal Station van Haarlem. Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 was een kritiekpunt de slechte fysieke bereikbaarheid. Het steunpunt zat toen in Wormer. Zij was daar samen gehuisvest met Monumentenwacht en de Stichting Stelling van Amsterdam. Het steunpunt is sinds de fusie tot CENH gehuisvest in Haarlem tegenover het Centraal Station, en is daarmee heel goed bereikbaar met het openbaar

vervoer. De Monumentenwacht is overigens nog steeds in Wormer gestationeerd, mede hierdoor zijn de contacten tussen Monumentenwacht en CENH verminderd.

Vermoedelijk zal in 2011 de organisatie worden gehuisvest in Alkmaar, gezamenlijk met een aantal andere organisaties op het gebied van het cultureel erfgoed. Zo zal bijvoorbeeld het archeologisch depot hier worden gehuisvest.

Samenstelling

Het personeel van de drie voormalige organisaties is samengevoegd in de nieuwe organisatie CENH. Vanuit CENH worden de steunpunttaken uitgevoerd door drie archeologische medewerkers, één monumentenzorger en één historisch geograaf. Daarnaast besteden secretariaat en hoofd Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten van CENH een deel van hun tijd aan steunpunttaken. Al deze medewerkers verrichten ook andere werkzaamheden binnen CENH. Het afzonderlijk aantal fte voor het steunpunt is niet meer herkenbaar in de organisatie.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Cultureel Erfgoed Noord-Holland (CENH))	Ca. 25 fte
Personele bezetting moederorganisatie	37
Waarvan werkzaam voor steunpunt	Ca. 7
Fte steunpunt	Ca. 6 fte

Financiën

Het steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Noord-Holland. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Noord-Holland liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen.

Met de fusie in 2007 is het subsidiebudget van de drie voormalige organisaties samengevoegd tot één budget, waaruit veel provinciale werkzaamheden worden gefinancierd. Hiernaast worden betaalde werkzaamheden uitgevoerd.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Noord-Holland (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 1.249.982,-
Bijdrage CENH	n.v.t.
Totaal inkomsten CENH	€ 1.249.982,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Zowel particulieren als gemeenten maken gebruik van de helpdesk. De meeste vragen gaan over archeologie. Onderdeel van de helpdesk zijn de quickscans die archeologen gratis aan gemeenten en particulieren verstrekken. Bij een ruimtelijke ontwikkeling kan een particulier zo snel te weten komen of er op een geplande locatie archeologie is te verwachten. Veelal worden de particulieren naar het steunpunt doorverwezen door gemeentes, maar andersom wordt niet altijd de gemeente ingelicht als een particulier van een advies wordt voorzien.

Veel minder vragen zijn er de afgelopen periode binnengekomen op het gebied van gebouwde monumentenzorg. Wel is daar nu een toename in waargenomen. Verder is een proactieve helpdesk ingericht op het gebied van cultuurhistorie en ruimte, vanwege het wegvallen van de Belvédèreregeling en de subsidie culturele planologie. Hierbij gaat het steunpunt naar gemeenten toe ter promotie van dit onderwerp en ondersteuning van de gemeente op dit gebied. Medewerkers van CENH kunnen in opdracht van de gemeente een inventarisatie van een ontwikkelingsgebied in de gemeente uitvoeren en adviseren daarbij over de mogelijkheden voor implementatie van cultuurhistorie in de betreffende locatie. CENH heeft hiervoor een eigen adviseur historische geografie en ruimtelijke ordening aangetrokken.

- Spreekuur

CENH kent geen afzonderlijk spreekuur.

- Bouwplanoverleg

In 2004 is het Bouwplanoverleg beëindigd, omdat de Stichting Welstandszorg Noord-Holland zich om financiële redenen terugtrok. Van dit destijds goed bezochte Bouwplanoverleg maakten veel gemeenten in Noord-Holland gebruik. Na deze opheffing heeft Welstandszorg een eigen regionale monumentencommissie ingericht. Vanaf dat moment verzorgden medewerkers van de Monumentenwacht namens de provincie het provinciale advies voor monumenten. Omdat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed op die wijze de basis te smal vond is het overleg in 2004 beëindigd.

In 2009 zal het Bouwplanoverleg opnieuw worden opgezet om ambtenaren te ondersteunen tijdens het planproces. Vanwege de gewijzigde adviesbevoegdheid moeten gemeenten meer autonoom beslissen bij vergunningaanvragen, en hebben hier niet altijd voldoende kennis voor in huis. CENH is nog wat zoekende naar de vorm van dit nieuwe overleg, dat vooral bedoeld zal zijn als een preadvies. De wens is ook de gemeentelijke monumentencommissies hierbij te betrekken. Welstandszorg en de 22 gemeenten waar deze organisatie de monumentenadvisering voor verzorgd

zullen in ieder geval niet deelnemen aan dit Bouwplanoverleg; Welstandszorg zal zelf de afstemming met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) verzorgen. Naar verwachting zal behandeling van bouwplannen in het Bouwplanoverleg geen verplichting worden voor gemeenten.

- Ruimtelijk planoverleg

Tot 2004 kende het steunpunt ook een Ruimtelijk planoverleg, waarin gemeenten ontwerpbestemmingsplannen voorlegden. In 2004 is het Ruimtelijk planoverleg vanwege gebrek aan belangstelling opgeheven. Sindsdien worden desondanks nog wel ontwerpbestemmingsplannen door gemeenten toegestuurd naar CENH, met een verzoek om commentaar. CENH bekijkt de mate waarin cultuurhistorie in de ruimtelijke plannen is geïmplementeerd, en geeft aan de gemeente een schriftelijke reactie.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, ook pro-actief op het gebied van cultuurhistorie en ruimte		180 uur tel. vragen (vooral archeologie) en 60 quickscans 2009: 400 tel. adviezen archeologie en 150 quickscans 2009: 30 adviezen aan moleneigenaren
Spreekuur	Nee		
Bouwplanoverleg	Wordt opgestart in 2009, geen verplichting voor gemeenten		2009: 20 tot 50 adviezen aan gemeenten
Ruimtelijk planoverleg	Alleen nog per post		10 ontwerpbestemmingsplannen

Archeologie

Het steunpunt heeft eigen archeologen in dienst. Het steunpunt verzorgt archeologische adviezen, in het kader van de helpdesk, en verzorgt ook kosteloos quickscans op verzoek van gemeenten en particulieren. De quickscans resulteren in een advies om al dan niet archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Het archeologisch onderzoek zal altijd met bureauonderzoek moeten aanvangen. Vanwege het gebrek aan archeologische kennis in veel

gemeenten zal het aantal vragen en uit te voeren quickscans naar verwachting in de toekomst eerder toe dan afnemen. Dit ondanks het feit dat er in steeds meer gemeenten een archeologisch beleid is vastgesteld of in concept klaarligt. Daarnaast voert CENH in opdracht van gemeenten ook betaalde archeologische werkzaamheden uit, bijvoorbeeld het schrijven van een nota archeologie, het opstellen van een verwachtingenkaart, bureauonderzoek, opstellen van programma's van eisen en beoordelingen van archeologische rapporten. Het CENH is gestart met regioarcheologen voor Noord-Holland Gemeenten kunnen deze archeologen inhuren in hun eigen gemeentehuis voor een vaste dag of dagdeel per week, of door middel van een strippenkaartsysteem. Vooral voor deze laatste mogelijkheid blijkt veel animo te zijn. CENH voert zelf geen archeologische onderzoeken op locatie uit.

In de provincie zijn zes gemeenten met een eigen archeoloog, voor deze gemeenten voert CENH geen werkzaamheden uit.

Vier keer per jaar komen alle gemeentelijke archeologen en CENH in de provincie bij elkaar om ontwikkelingen te bespreken. Ook Almere (provincie Flevoland) heeft zich bij dit laatste overleg aangesloten. Verder wordt door CENH jaarlijks een bijeenkomst voor amateurarcheologen georganiseerd.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja -helpdesk -quickscans (voor particulieren en gemeenten) -regiobijeenkomsten

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

In 2009 zal de CENH per regio drie netwerkbijeenkomsten organiseren waarin alle ambtenaren cultuurhistorie bij elkaar worden gebracht om hen van de laatste ontwikkelingen op de hoogte te brengen. Hierbij is incidenteel ook de RCE aanwezig. In opdracht van Rijk en provincie worden per jaar twee themabijeenkomsten voor gemeenten georganiseerd.

Vanuit het door de provincie gesubsidieerde activiteitenplan wordt in 2009 door CENH minimaal de helft van de gemeenten bezocht om te adviseren hoe het gemeentelijk monumentenbeleid kan worden verbeterd.

Ook wordt in 2009 een inventarisatie gehouden naar de grootste knelpunten in het onderhoud van stolpboerderijen, door middel van een schriftelijke enquête gehouden onder een groep eigenaren. Dat hierbij alleen stolpboerderijen worden onderzocht is een verzoek van de provincie, omdat dit het meest beeldbepalende boerderijtype is voor de provincie. Doel is inzicht te krijgen in de optimale inzet van provinciale middelen voor het behoud van deze boerderijen.

Een structurele gesubsidieerde activiteit van CENH is de organisatie van de jaarlijkse provinciale Molencontactdag; ook worden moleneigenaren ondersteund bij restauratie of onderhoud. Jaarlijks wordt een molenprijs uitgereikt om vrijwillige molenaars te stimuleren.

Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 voerde het steunpunt veel betaalde taken uit, omdat de provincie aangaf de subsidie langzaam te willen afbouwen, de organisatie moest meer op eigen benen gaan staan. Dit bleek lastig te combineren met de steunpuntwerkzaamheden. De nieuwe organisatie CENH heeft naast de gesubsidieerde werkzaamheden onder andere in het kader van het steunpunt, ook een commerciële tak die betaalde taken uitvoert.

	Uitvoering
Betaalde taken	Ja, door CENH
Voor monumentenzorg	Ja Diverse opdrachten
Voor archeologie	Ja Bureauonderzoek, opstellen en toetsen PvE's, beoordelen rapporten, opstellen beleidsnota's en beleidskaarten

Gemeenten over het steunpunt

Voor de geïnterviewde gemeenten is het steunpunt niet iets waar geregeld gebruik van wordt gemaakt. Twee gemeenten hebben nauwelijks contact, één hiervan is wel van plan dat contact te intensiveren. De andere twee gemeenten hebben maar sporadisch contact. Eenmaal wordt de behoefte aan ondersteuning niet gevoeld en eenmaal wordt het steunpunt als een commerciële organisatie beschouwd, waarvoor ook alternatieven op de markt zijn. Slechts één gemeente maakt gebruik van de helpdesk, en dan met name voor archeologische zaken. Spreekuur, Bouwplanoverleg en Ruimtelijk planoverleg zijn niet operationeel. Dat er over wordt gedacht het Bouwplanoverleg te herintroduceren is bij drie gemeenten onbekend. Een van de ondervraagden gaf duidelijk aan daar niet op te zitten wachten, vanwege slechte ervaringen in het verleden.

Eén gemeente vraagt archeologische ondersteuning in het kader van bestemmingsplannen, de andere niet. Twee gemeenten hebben een gezamenlijke archeologische beleidsnota die met behulp van het steunpunt is opgesteld. Een gemeente denkt er over om voor het opstellen van het beleid het steunpunt te gebruiken, en voor de vierde is de archeologie nog totaal geen onderwerp.

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Opzet

Het steunpunt in Zuid-Holland is ondergebracht bij het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

In Zuid-Holland (en Zeeland) verzorgt de welstands/monumentenorganisatie Dorp, Stad en Land (DSL) de monumentenadvisering voor 33 van de 76 Zuid-Hollandse gemeenten.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, in Erfgoedhuis Zuid-Holland
Huisvesting	Niet zelfstandig

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Huisvesting
Monumentenwacht	Onderdeel Erfgoedhuis
Welstands- en monumentenorganisatie	Contacten

Provincie	Aantal gemeenten
Zuid-Holland	76

Werkwijze moederorganisatie

Het Erfgoedhuis Zuid-Holland is het provinciale service- en kenniscentrum voor erfgoed. Het vormt de uitvoeringsorganisatie van het provinciale erfgoedbeleid. Het Erfgoedhuis biedt producten en diensten aan de doelgroepen: musea, archieven, historische verenigingen, monumentenbeheerders, maar ook scholen, gemeenten en stichtingen of verenigingen op het gebied van erfgoed. Ook organiseert het Erfgoedhuis erfgoedprojecten en -evenementen, evenals educatieve projecten voor scholieren. Een aantal particuliere organisaties maakt gebruik van het bureau van het Erfgoedhuis en is op hetzelfde adres gevestigd, te weten de Stichting Restauratie Opleidingsprojecten Zuid West (ROP ZW), de Stichting Oud-Hollandse Kerken, de Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland, de Boerderijenstichting Zuid-Holland, de Nederlandse Vereniging van Archeologen, de Vereniging van Musea in Zuid-Holland, de Kring van Zuid-Hollandse Archivarissen en de Stichting Geschiedschrijving Holland.

De welstandsorganisatie Dorp, Stad en land (DSL), die werkzaam is voor gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland, is één van de partners van het steunpunt. In het evaluatieonderzoek in 2003 werd gemeld dat de mogelijke concurrentie van DSL in de betaalde dienstverlening aan gemeenten een bedreiging vormde voor het steunpunt. Dit is nog steeds het geval; de relatie met DSL verloopt niet geheel vlekkeloos.

Huisvesting

Het Erfgoedhuis Zuid-Holland is mei 2005 verhuisd van Leiden naar Delft en gevestigd in het centrum van deze stad.

Samenstelling

Aan het steunpunt zijn vier medewerkers verbonden, te weten een afdelingshoofd (bouwhistoricus), een medewerker objectgerichte en ruimtelijke monumentenzorg (architectuurhistoricus), een archeologisch medewerker (archeologe) en een secretaresse.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Erfgoedhuis Zuid-Holland)	33,7 fte
Personele bezetting moederorganisatie	45
Waarvan werkzaam voor steunpunt	4
Fte steunpunt	3 fte

Financiën

Het steunpunt Zuid-Holland ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Zuid-Holland. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Zuid-Holland liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. 2,5 fte wordt gedekt door de provinciale subsidies, 0,5 fte door inkomsten van opdrachten en van het Erfgoedhuis. De begroting van het steunpunt maakt onderdeel uit van de begroting van het Erfgoedhuis.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Zuid-Holland (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 242.600,-
Bijdrage Erfgoedhuis	€ 25.100,-
Betaalde werkzaamheden	€ 27.500,-
Totaal inkomsten	€ 295.200,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Het steunpunt krijgt vele vragen per telefoon, mail of post. Ze brengt zelf ter informatie digitale nieuwsbrieven uit op het gebied van monumentenzorg en cultuurlandschap en op het gebied van de archeologie. Wanneer een gemeente niet voorziet in een informatieloket, kunnen ook particulieren en bedrijven bij de consultant archeologie van het steunpunt terecht voor advies over kwaliteitseisen van archeologisch (voor)onderzoek of inlichtingen over de te volgen stappen.

Daarnaast worden actuele zaken bij gemeenten onder de aandacht gebracht door digitale nieuwsflitsen.

- Spreekuur

Er wordt op afspraak spreekuur gehouden met medewerkers van het steunpunt, veelal op locatie. Bij dit spreekuur is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) niet aanwezig, en worden geen bouwplannen besproken. Wel kunnen gemeenten beleidszaken bespreken.

In 2009 zal een maandelijks archeologisch spreekuur worden opgestart, georganiseerd door het steunpunt, waar gemeenten archeologische kwesties kunnen bespreken met beleidsmedewerkers van de provincie (en indien opportuun met de RCE). Dit betreft vooral archeologie in bestemmingsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen.

- Bouwplanoverleg

Dit kan plaatsvinden op afspraak, op verzoek van een gemeente, daarbij kunnen ook consultants van de RCE aanwezig zijn. Het steunpunt coördineert, zit voor en maakt verslag. Ook ruimtelijke plannen kunnen hier worden besproken. Er is geen regulier Bouwplanoverleg, dit heeft een aantal oorzaken:

- in tegenstelling tot het gevoerde beleid in andere provincies onderhoudt de RCE direct contact met alle Zuid-Hollandse gemeenten waardoor de provinciale overlegvorm over bouwplannen ten aanzien van rijksmonumenten mede is gemarginaliseerd
- de provincie Zuid-Holland ziet advisering over objecten (molens uitgezonderd) niet als een provinciale taak, alleen bij groot provinciaal belang wil zij meedenken over bouwplannen.
- de welstand/monumentenorganisatie Dorp, Stad en Land heeft aangegeven alleen tegen betaling te willen meewerken aan een provinciaal Bouwplanoverleg; daar is vanuit het steunpunt geen budget voor beschikbaar.

Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 vond nog wel, eenmaal per week, een Bouwplanoverleg plaats. De participatie van Rijk, regionale welstandsorganisatie en provincie was destijds beneden de verwachting. Om deze reden is deze overlegvorm beëindigd.

- Ruimtelijk planoverleg

Er is geen Ruimtelijk planoverleg. Wel wordt het steunpunt soms via de mail gevraagd te reageren op ontwerpbestemmingsplannen en bij het voortraject voor ruimtelijke ontwikkelingen. Verder participeert het steunpunt in het opstellen van provinciale regioprofielen, en in gebiedsconvenanten tussen de verschillende overheden.

De doelstellingen van het Bouwplanoverleg en Ruimtelijk planoverleg worden via andere instrumenten verwezenlijkt: onder meer door beleidsbeïnvloeding, door het begeleiden van herbestemmingsprojecten, het inbrengen van cultuurhistorische expertise bij gebiedsontwikkelingen, gebiedsvisies e.d. Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 vond het Ruimtelijk planoverleg 1x per maand plaats bij de provincie; dit werd het cultureel planoverleg genoemd. Het doel was afstemming te bereiken over bestemmingsplannen voorafgaand aan de Provinciaal Planologische Commissie. Deze overlegvorm bestaat niet meer. Het steunpunt adviseert nu gemeenten en regio's bij gebiedsontwikkelingen en gebiedsvisies en draagt cultuurhistorische expertise aan.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	ja	Tenminste 20 uur per week	203
Spreekuur	Ja, zonder RCE, niet over bouwplannen. In 2009 ook voor archeologie	Op afspraak Archeologiespreekuur 1x per maand	24
Bouwplanoverleg	Ja, maar niet regulier Niet verplicht, geen 'postbus'functie	Op afspraak	3 (t.a.v. rijksmonumenten)
Ruimtelijk planoverleg	nee		

Archeologie

Ten tijde van het evaluatieonderzoek in 2003 deed het steunpunt nog maar weinig aan archeologie. De provincie Zuid-Holland was in 2003 zelf erg actief op het gebied van de archeologie en trad weinig in contact over archeologie met steunpunt.

Een bij de provincie ingediende subsidieaanvraag was destijds afgekeurd. Vanaf 2007 heeft het steunpunt extra subsidie verkregen van de provincie voor de versterking van het steunpunt op het gebied van de archeologie. Deze subsidie is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen en implementeren van een eigen archeologiebeleid. Door deze subsidie kon door het steunpunt een eigen archeologisch medewerker worden aangetrokken. Het contact met de provincie Zuid-Holland is sindsdien verbeterd, maar de provincie voert nog steeds veel archeologische werkzaamheden zelf uit. In Zuid-Holland hebben 8 van de 76 gemeenten een eigen archeologische dienst. 18 gemeenten ontwikkelen gezamenlijk of zelfstandig een archeologisch beleid. Het steunpunt levert aan deze gemeenten wel second opinions ten aanzien van de beleidsontwikkeling.

Het steunpunt geeft ook ondersteuning aan gemeenten bij de aanbesteding van de opdracht tot vervaardiging van beleidsadvieskaarten en bij het opstellen van uitgangspuntennotities/beleidsnota's.

Het steunpunt brengt ook de Toolkit Archeologie Zuid-Holland onder de aandacht bij de gemeenten. Deze door de provincie ontwikkelde Toolkit biedt een handreiking en richtlijnen voor gemeenten om een eigen archeologisch beleid te kunnen ontwikkelen. In opdracht van de provincie Zuid-Holland dienen gemeenten op 1 september 2009 een eigen archeologiebeleid te hebben vastgesteld; daarna zal de provincie eventueel van de mogelijkheid gebruik gaan maken om archeologische attentiegebieden aan te wijzen bij gemeenten zonder beleid. Na deze datum verwacht het steunpunt nog de nodige ondersteuning te moeten bieden aan gemeenten voor de implementatie van het beleid, en voor draagvlakverbreding en publieksbereik.

Er worden geen betaalde archeologische werkzaamheden uitgevoerd. Beoordelingen van rapporten e.d. worden momenteel nog door de provincie zelf uitgevoerd, maar ook dat wordt (per september 2009) beëindigd. Het steunpunt biedt wel gratis quickscans aan, maar daar blijkt zolang de provincie hier mede in voorziet geen behoefte aan te bestaan. Er wordt geen gebruik van gemaakt.

Er is vanuit het steunpunt geregeld contact en overleg met de amateur-archeologen en met historische verenigingen. Ook worden cursussen op het gebied van de archeologie georganiseerd voor gemeenteambtenaren. De Nederlandse Vereniging van Archeologen is gehuisvest in het Erfgoedhuis. Het steunpunt neemt soms deel aan het Periodiek Archeologie Overleg (PACO) tussen Rijk en provincie en structureel aan het overleg van provincie met gemeentearcheologen.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja - helpdesk - ondersteuning gemeentelijk beleid, uitventen provinciale Toolkit

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt werkt niet alleen vraaggericht maar ook proactief: het biedt zelfontwikkelde producten en diensten aan de gemeenten aan. Het steunpunt bezoekt pro-actief gemeenten en organiseert informatiedagen voor gemeenten om de deskundigheid van gemeenteambtenaren te bevorderen. Nieuwe gemeenteambtenaren worden bezocht om hen te wijzen op de mogelijkheden van het steunpunt. Ook op bestuurlijk niveau worden gesprekken gevoerd. Het steunpunt verzorgt in bescheiden mate betaalde dienstverlening op het gebied van de gebouwde monumentenzorg, om zodoende het eigen te geringe budget uit de subsidie enigszins te kunnen ophogen. Het betreft hier werkzaamheden die niet tot de kerntaken behoren, niet gesubsidieerd zijn en marktconform worden aangeboden. Het steunpunt verricht als betaalde taak diverse werkzaamheden in opdracht van gemeenten die behoefte hebben aan specialistische ondersteuning, onder andere beleidsnota's erfgoed, bouwhistorische verkenningen, voorbereiden en begeleiden van restauratieprojecten en tijdelijke vervanging van gemeenteambtenaren. Verder wordt samengewerkt met Landschapsbeheer Zuid-Holland; in 2009 zal het steunpunt een cursus cultuurlandschap organiseren samen met Landschapsbeheer. Op verzoek van het projectbureau Belvédère werden in 2008 de samenwerkingsmogelijkheden met architectuurcentra verkend. Het steunpunt werkt elk jaar mee aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk. Het steunpunt onderzoekt de mogelijkheden voor regionale monumentencommissies, die kunnen adviseren voor meerdere gemeenten in een bepaalde regio.

	Uitvoering
Betaalde taken	Ja, op bescheiden schaal
Waarvan voor monumentenzorg	ja
Waarvan voor archeologie	nee

Gemeenten over het steunpunt

De geïnterviewde gemeenten in Zuid-Holland maken wisselend gebruik van het steunpunt. Hiervan maakt één gebruik van Dorp, Stad en Land voor de monumentenadvisering, een ander wil dat in de toekomst wellicht gaan doen. Drie hebben nu een eigen commissie; één hiervan in gezamenlijkheid met twee buurgemeenten. Eén gemeente kan alles zelf wel af, alleen de nieuwsbrieven van het steunpunt worden gebruikt. Een andere maakt meer gebruik van de diensten van het Erfgoedhuis dan van het steunpunt. Twee gemeenten geven aan zeer tevreden te zijn over het steunpunt, deze gemeenten maken gebruik van het steunpunt ten behoeve van het ontwikkelen van beleid op gebied van archeologie en monumentenzorg. Eén gemeente geeft aan zich met vragen rechtstreeks naar de RCE te richten. Een andere gemeente gebruikt het steunpunt wel vaak voor vragen, maar heeft over de bouwplannen rechtstreeks contact met de RCE, naar tevredenheid. Die tevredenheid is er niet altijd, een andere gemeente geeft aan veel moeizamer contact te krijgen met de RCE sinds het onderlinge structurele overleg met het vervallen van de adviesplicht is afgeschaft. Aangegeven wordt dat het contact met de RCE in het kader van ruimtelijke plannen wél goed loopt. Slechts één gemeente geeft aan dat een Bouwplanoverleg wel zinvol zou zijn (dit bestaat nu niet in Zuid-Holland), de anderen vinden het prima om zelf alle adviezen uit te zetten en weer te ontvangen. Een Ruimtelijk planoverleg lijkt voor drie gemeenten wel handig. Al met al een wisselend beeld, waarbij vooral de beleidsondersteuning door het steunpunt wordt benut, alsmede cursussen en nieuwsbrieven van het steunpunt.

Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg

Bijlage: de steunpunten nader bekeken

Opzet

In 2001 is de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) opgericht, per 1 november 2003 kwam het onderdeel steunpunt monumentenzorg erbij.¹

De welstands/monumentenorganisatie Dorp, Stad en Land verzorgt de monumentenadvisering voor 10 van de 13 Zeeuwse gemeenten. Vlissingen, Middelburg en Terneuzen hebben deze advisering op andere wijze geregeld. Vanwege het belang van onpartijdigheid en de mogelijkheid van afstemming en samenwerking met andere erfgoeddisciplines is bij de oprichting van het steunpunt besloten het steunpunt bij de SCEZ en niet bij Dorp, Stad en Land onder te brengen.

Het steunpunt wil het aanspreekpunt voor de monumentenzorg in Zeeland zijn. De primaire doelgroep is de gemeenten. Het steunpunt is in opzet met name faciliterend naar gemeenten, en is in principe niet bedoeld voor het inhoudelijk adviseren over bouwplannen.

Met ingang van 2009 is het steunpunt volledig in de SCEZ geïntegreerd en worden de gemeenten integraal bediend.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, onderdeel SCEZ
Huisvesting	In gebouw SCEZ

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Huisvestingsfaciliteiten Administratief-secretariële ondersteuning Contacten Jaarlijks netwerkoverleg
Monumentenwacht	Onderdeel van SCEZ
Welstands- en monumentenorganisatie	Contacten In BPO (naar gelang agenda)

¹ Vanwege deze oprichtingsdatum is het steunpunt nog niet opgenomen in het evaluatieonderzoek uit 2003.

Provincie	Aantal gemeenten
Zeeland	13

Werkwijze moederorganisatie

De SCEZ is het aanspreekpunt en kenniscentrum op het gebied van cultureel erfgoed in Zeeland. Het werkveld van de SCEZ beslaat archeologie, erfgoededucatie, cultuurhistorie, monumenten, musea en streektaalen. De SCEZ vervult de functie van erfgoedhuis in die zin dat ook onderdak wordt geboden aan 9 provinciaal werkende particuliere erfgoedorganisaties en aan 5 eveneens provinciaal werkende erfgoedplatforms. Deze krijgen facilitaire en administratief-secretariële ondersteuning. Adviseurs van SCEZ zijn agendalid en leveren op verzoek inhoudelijke ondersteuning. Het steunpunt heeft mede de weg bereid voor de aanstelling van een tweede adviseur monumenten (en cultuurhistorie) bij de SCEZ, per 1 februari 2008.

Huisvesting

Het steunpunt is gehuisvest in de centrale kantoorlocatie van de SCEZ, in het centrum van Middelburg. Ook het Restauratie Opleidings Project is hier gehuisvest. De monumentenwacht en de provinciale archeologische collectie zijn elders gehuisvest. Begin 2010 worden deze onderdelen gehuisvest in een nieuw gebouw, op loopafstand van de kantoorlocatie van de SCEZ.

Samenstelling

Met ingang van 2009 is het aparte aantal fte's voor het steunpunt losgelaten, dit is nu gezamenlijk met de SCEZ.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ))	27 fte*
Personele bezetting moederorgansatie	32*
Waarvan werkzaam voor steunpunt	4
Fte steunpunt	Ca. 1,55 fte

* Naast medewerkers in vaste dienst heeft de SCEZ gemiddeld op jaarbasis 6 medewerkers in dienst op uitzend- en detachingsbasis.

Financiën

Het steunpunt Zeeland ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Zeeland. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Zeeland

liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Zeeland (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 139.025,-
Bijdrage SCEZ (uit betaalde opdrachten)	€ 9.775,-
Totaal inkomsten	€ 148.800,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

De helpdesk is in principe niet bedoeld voor particulieren, zij worden doorverwezen naar hun gemeente. Archeologische vragen worden door de archeologische adviseurs van de SCEZ behandeld. Veel informatie wordt ook aangeboden via de website en via publicaties in 'Zeeuws Erfgoed'.

- Spreekuur

Het spreekuur wordt uitgevoerd op verzoek, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zit hier meestal niet bij.

- Bouwplanoverleg

Het Bouwplanoverleg wordt elke maand gehouden. Agendering van bouwplannen is vrijwillig voor gemeenten, het steunpunt heeft geen 'postbus'functie. Het is vooral bedoeld voor vooroverleg. Het wordt goed gebruikt door 11 van de 13 Zeeuwse gemeenten. De gemeente Tholen maakt nooit gebruik van het Bouwplanoverleg van het steunpunt, zij zijn meer op Noord-Brabant gericht en maken soms ook gebruik van het Bouwplanoverleg van het steunpunt in die provincie. De intentie is om Tholen in de toekomst meer bij het Zeeuwse Bouwplanoverleg te betrekken. Deze gemeente participeert wel in andere steunpuntactiviteiten zoals bijvoorbeeld de netwerkdagen.

De gemeente Middelburg is in 2007 door de RCE als 'speerpuntgemeente' uitgekozen. De RCE gaat sindsdien altijd afzonderlijk naar deze gemeente voor de bespreking van bouwplannen, waarmee Middelburg niet meer deelneemt aan het BPO. Dit blijkt echter niet naar volle tevredenheid van de RCE te verlopen. De intentie is dat Middelburg op termijn weer gaat deelnemen aan het BPO.

De welstands/monumentenorganisatie Dorp, Stad en Land neemt deel aan het BPO naar gelang de agenda. De integrale advisering richting gemeenten wordt gestimuleerd vanuit het steunpunt en blijkt ook door gemeenten op prijs te

worden gesteld. Het aantal plannen is door de overgang van adviesplicht naar adviesbevoegdheid van de RCE drastisch afgenomen (van 71 in 2006, naar 24 in 2008).

- Ruimtelijk planoverleg

In de periode 2004-2008 maakten 9 gemeenten bij herhaling gebruik van het Ruimtelijk planoverleg, waaronder ook de gemeente Middelburg. Verder wordt het overleg gebruikt door onder meer de provincie Zeeland, de RCE, Rijkswaterstaat en de Waterschappen. Per RPO worden één tot drie ontwikkelingen besproken, soms op locatie.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja	4 dagen per week	5 á 10 per week (monumentenzorg) 62 archeologische vragen (totaal)
Spreekuur	Ja	Op afspraak	
Bouwplanoverleg	Ja, niet verplicht voor gemeenten, geen 'postbus'functie	1x per 6 weken	24
Ruimtelijk planoverleg	Ja	1x per 2 maanden	11 plannen

Archeologie

Vanuit de steunpunttaak worden in zeer beperkte mate archeologische werkzaamheden verricht. Het betreft met name helpdeskwerkzaamheden. SCEZ heeft voor de advisering aan gemeenten, provincie en waterschappen eigen archeologische medewerkers in dienst. Betaalde taken bestaan onder andere uit het beoordelen van offertes, plannen van aanpak, programma's van eisen en rapporten. Archeologisch onderzoek door derden kan eventueel begeleid worden. Op beleidsmatig gebied kan de archeologische inbreng bij bestemmingsplannen worden verzorgd, en kunnen verwachtingskaarten en onderzoekagenda's worden opgesteld.

De provincie heeft een eigen archeologisch beleidsmedewerker. De SCEZ is uitvoerder van de provincie op archeologisch gebied. SCEZ heeft een eigen opgravingsvergunning, maar deze wordt doorgaans alleen benut in noodgevallen.

SCEZ heeft recent met 9 gemeenten afgesproken een gezamenlijk archeologiebeleid vorm te geven. SCEZ beheert de provinciale archeologische collectie en is provinciaal meldpunt voor archeologische vondsten.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Zeer beperkt, alleen helpdesk. Wel in SCEZ

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt heeft recent een meldpunt voor bedreigd, onbekend of ondergewaardeerd erfgoed geïnitieerd, dit wordt onderhouden door de particuliere organisaties en ondersteund door de SCEZ. Meldingen worden meestal uitgezet bij de particuliere organisaties, soms ook bij gemeenten. Laatste is lastig vanwege de onafhankelijke rol van het steunpunt ten opzichte van de gemeenten, maar in overleg is wel veel te bereiken. Het steunpunt heeft verder aan de wieg gestaan van het Platform Historische Kerken, waarin onder andere alle Zeeuwse gemeenten zijn vertegenwoordigd. Het steunpunt verzorgt de ondersteuning van dit platform.

Betaalde dienstverlening wordt formeel niet door het steunpunt uitgevoerd maar door de SCEZ. Het is niet commercieel maar kostendekkend en moet aansluiting hebben met de onbetaalde dienstverlening. In het recente verleden is bijvoorbeeld voor Terneuzen door de SCEZ een Belvédèrescan en een gemeentelijke monumentenlijst opgezet (betaalde dienstverlening); daarbij is deze gemeente door het steunpunt uitvoerig geadviseerd over vormgeving en inrichting van haar cultuurhistorisch beleid (onbetaalde dienstverlening). Taak van het steunpunt is vooral de zwakkere gemeenten te helpen met de opzet van cultuurhistorisch beleid.

Er vindt vanuit het steunpunt geen detachering van medewerkers naar gemeenten plaats. Omdat er weinig onderlinge afstemming is tussen de Zeeuwse gemeenten, worden hiervoor elk jaar één à twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Ook neemt het steunpunt elk jaar deel aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk. Drie keer per jaar wordt een beleidsoverleg gehouden met de convenantpartijen. Met de Vereniging Zeeuwse gemeenten is de afspraak gemaakt regelmatig aan te schuiven bij het portefeuillehoudersoverleg. Netwerkvorming tussen de particuliere monumentenorganisaties wordt gefaciliteerd door de (tweede) consulent monumenten en cultuurhistorie van de SCEZ.

Tenslotte begeleidt het steunpunt het Restauratie Opleidings Project, dat is gehuisvest bij de SCEZ.

	Uitvoering
Betaalde taken	Nee Wel door SCEZ

Gemeenten over het steunpunt

In Zeeland zijn alle geïnterviewde gemeenten enthousiast over het steunpunt. Men vindt het steunpunt goed benaderbaar; vooral het Bouwplanoverleg en de studiedagen worden als efficiënt ervaren. Aangegeven wordt dat het voor aanvragers prettig is dat zij ook bij het Bouwplanoverleg aanwezig kunnen zijn. Eén gemeente gebruikt het Bouwplanoverleg niet, onder andere vanwege de grote afstand tot Middelburg. Ook zijn in deze gemeente niet veel restauratieplannen voor rijksmonumenten, en vindt men het voldoende om deze met het adviesorgaan Dorp Stad en Land door te spreken. De helpdesk wordt door de gemeenten niet vaak gebruikt, maar indien wel dan is men wel tevreden over de afhandeling. Eén gemeente geeft aan zelf ruim voldoende kennis in huis te hebben.

De ondervraagde gemeenten hebben niet vaak of nooit gebruik gemaakt van het Ruimtelijk planoverleg, maar men is wel bekend met de mogelijkheid, en die keren dat het wel is gebruikt waren naar tevredenheid. Alle gemeenten geven aan dat op dit moment in gezamenlijkheid met negen Zeeuwse gemeenten het archeologiebeleid wordt vormgegeven, waarin de archeologisch adviseur van de SCEZ een belangrijke rol heeft. Voor ondersteuning in het opstellen van monumentenbeleid heeft nog niet een gemeente het steunpunt gebruikt, één gaat dat wel doen in de toekomst. Aangegeven wordt door alle gemeenten dat met name de door het steunpunt georganiseerde studiemiddagen en netwerkbijeenkomsten erg zinvol zijn, vooral ook voor de contacten met andere gemeenten.

Opzet

Het steunpunt is in 1999 opgericht als Stichting Monumentenhuis Brabant. Mede op verzoek van de provincie werden destijds ook betaalde opdrachten uitgevoerd, zodat de stichting ook eigen middelen van bestaan creëerde. Omdat dit spanningen opleverde tussen de gesubsidieerde en commerciële activiteiten is in 2006 besloten twee aparte organisaties in het leven te roepen: de Stichting Behoud Monumenten Brabant en Monumentenhuis Brabant BV. De Stichting is daarbij de enige aandeelhouder van de BV.

In 2008 zijn de basistaken van het steunpunt ondergebracht bij de Stichting Monumentenhuis Brabant. De andere, veelal betaalde taken die werden uitgevoerd ten behoeve van de Brabantse monumentenzorg bleven bij de commercieel werkende organisatie Stichting Behoud Monumenten Brabant. Verder kent Brabant een Erfgoedhuis, waarin organisaties uit de museumwereld en de geschiedschrijving zijn ondergebracht. Dit Erfgoedhuis is gevestigd in 's-Hertogenbosch.

In Brabant functioneert de Federatie Noordbrabants Monumentenoverleg als koepelorganisatie voor monumentenorganisaties. Een onderdeel hiervan is het Brabants Meldpunt Monumenten, waar een vertegenwoordiger van het Monumentenhuis agendalid is van de begeleidingscommissie die de meldingen beoordeelt.

De provinciale welstandsorganisatie Welstandszorg Noord-Brabant bezit een eigen commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Zij verzorgt de welstandsadviesing voor 54 van de 68 Brabantse gemeenten, en voor enkele gemeenten ook de monumentenadviesing. Zij heeft echter hiervoor nauwelijks specifieke kennis in huis. Deze organisatie wordt eind 2011 opgeheven, vanwege het onvoldoende naar tevredenheid functioneren en vanwege het afschaffen van de welstandsadviesing door steeds meer Brabantse gemeenten. Het steunpunt is voornemens de mogelijkheid van een provinciale monumentenadviescommissie te onderzoeken.

Organisatievorm	
Organisatie	Zelfstandig, stichting
Huisvesting	Zelfstandig, samen met Stichting Behoud Monumenten Brabant / Monumentenhuis Brabant BV

Veld	Relatie
Particulier initiatief	Samenwerking
Monumentenwacht	Samenwerking Monumentencluster- overleg
Welstands- en monumentenorganisatie (nb. organisatie wordt eind 2011 opgeheven)	Samenwerking In Bouwplanoverleg

Provincie	Aantal gemeenten
Noord-Brabant	68

Werkwijze moederorganisatie

N.v.t.

Huisvesting

Het Monumentenhuis Brabant is gevestigd in het centrum van Geertruidenberg.

Samenstelling

De Stichting Monumentenhuis Brabant heeft zelf geen personeel in dienst. Voor het realiseren van de doelstellingen van het steunpunt wordt menskracht ingehuurd van de Stichting Behoud Monumenten Brabant. De Stichting Behoud Monumenten Brabant heeft wel personeel, te weten een directeur, twee beleidsmedewerkers, een beleidsarcheoloog, een secretaresse, een cultuurhistorisch waardesteller en twee ROP-medewerkers.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Stichting Behoud Monumenten Brabant)	6 fte
Personele bezetting moederorganisatie	8
Waarvan werkzaam voor steunpunt	5
Fte steunpunt	0

Financiën

Het steunpunt Noord-Brabant ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Noord-Brabant. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Noord-Brabant liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget

ontvangt en dit aanvult met eigen middelen. De Stichting Behoud Monumenten Brabant ontvangt geen structurele subsidie van de provincie, maar wel voor projecten.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Noord-Brabant (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 150.623,-
Provincie Noord-Brabant t.b.v. ROP	€ 22.000,-
Bijdrage Stichting Behoud Monumenten Brabant	n.v.t.
Totaal inkomsten (incl. ROP)	€ 172.623,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Het steunpunt kent een helpdesk, waarin vele vragen van gemeenten worden beantwoord. Veel vragen zijn van archeologische aard, maar ook veel informatief-inhoudelijke en beleidsmatige vragen op het totale gebied van de monumentenzorg. Belangrijk is dat de helpdesk ook een signaalfunctie heeft, waarmee knelpunten in de dagelijkse praktijk in beeld kunnen worden gebracht bij de partners in de monumentenzorg. In 2009 zal een klanttevredenheidsonderzoek worden uitgevoerd onder gemeenten die hiervan gebruik hebben gemaakt.

Voor vragen over boerderijen is een aparte helpdesk ontwikkeld, met een eigen website. Hiermee worden eigenaren, architecten, gemeenten en andere geïnteresseerden een helpende hand geboden bij het maken van verantwoorde keuzes bij verbouw en herbestemming

- Spreekuur

Het spreekuur wordt georganiseerd op afspraak in het Monumentenhuis. Hierin kunnen gemeenten diverse problemen en ook bouwplannen bespreken. Op verzoek van een gemeente kan het spreekuur ook op locatie worden gehouden, waarbij een object of situatie ter plaatse kan worden bekeken. Ook kan worden gekozen om een spreekuur bij de betreffende gemeente te houden als een monumentenambtenaar nog onervaren is en daarmee hulp kan worden geboden.

- **Bouwplanoverleg**

Dit is een overleg over restauratie- en herbestemmingsplannen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), provincie Noord-Brabant en Welstandszorg Noord-Brabant. Het Bouwplanoverleg is vrijwillig voor gemeenten; het steunpunt heeft geen 'postbus'functie.

Het steunpunt vervult de rollen van voorzitter, secretaris en gastheer. In 2009 zal het overleg zich meer richten op het vooroverleg en op complexere restauratieplannen. In 2009 zal het overleg 15 keer worden gehouden. Sinds enkele jaren wordt in het Bouwplanoverleg het accent gelegd op complexe restauratie-/ontwikkelingsplannen, waarbij het met name gaat om preadvisering omdat daarmee de kwaliteit van het restauratieplan positief beïnvloed kan worden. Gevolg van deze nieuwe werkwijze is dat het aantal plannen dat besproken wordt in het Bouwplanoverleg kleiner is geworden.

- **Ruimtelijk planoverleg**

Dit overleg wordt ad hoc georganiseerd, en zal naar verwachting in 2009 10 keer plaatsvinden. Deelnemers zijn RCE en/of provincie, betrokken gemeente en planontwikkelaar. Soms zal het worden gecombineerd met het Bouwplanoverleg.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, veel via website Afzonderlijke helpdesk voor boerderijen		
Spreekuur	ja	op afspraak	
Bouwplanoverleg	ja, niet verplicht voor gemeenten, geen 'postbus'functie	1x per 4 weken	59 plannen voor 15 gemeenten
Ruimtelijk planoverleg	ja	ad hoc, ca. 10x per jaar	

Archeologie

Ten tijde van het evaluatieonderzoek uit 2003 gebeurde er nog niets op het gebied van archeologie bij het steunpunt. De provincie zag hierin geen rol voor het steunpunt, wilde archeologie in eigen hand houden. Dit leverde problemen op voor de provinciaal archeoloog die hierdoor overbelast raakte. Met de toename van de gemeentelijke verantwoordelijkheid door de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz), die in september 2007 is ingevoerd,

kregen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de archeologische monumentenzorg vanuit de decentralisatiegedachte. In die zin is het logisch dat het steunpunt nu wel een belangrijke rol heeft in de ondersteuning van gemeenten op dit onderwerp.

Het steunpunt heeft zelf een beleidsarcheoloog in huis. Deze beantwoordt specifieke archeologische vragen vanuit de helpdesk of het spreekuur. Ook worden cursussen op het gebied van de archeologie opgezet, in samenwerking met andere partijen is bijvoorbeeld een vierdaagse cursus gemeentelijk archeologie- en cultuurhistorisch beleid ontwikkeld. Voor 2009 is een van de speerpunten van het steunpunt het stimuleren van gemeenten om een eigen archeologiebeleid te ontwikkelen. Het steunpunt verricht nadrukkelijk geen betaalde werkzaamheden op het gebied van de archeologie, ook geen quickscans.

Het betaalde dienstverleningspakket van de Stichting Behoud Monumenten Brabant voor gemeenten omvat de beoordeling van onderzoeksrapporten, Plannen van Aanpak (PvA) en toetsing van offertes op het gebied van archeologie. Ook ondersteunende werkzaamheden in de vorm van advisering over Programma's van Eisen (PvE) en beleidsontwikkeling kan deze stichting verzorgen.

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja - helpdesk - beleidsstimulering

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt beheert een actuele en informatieve website, en brengt vier keer per jaar een nieuwsbrief uit. Verder organiseert het steunpunt cursussen, waaronder de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk. Ondersteuning van nieuwe ambtenaren monumentenzorg is ook een taakveld van het steunpunt. Dit geschiedt door hen pro-actief te benaderen en door hen in contact te brengen met collega's.

Gemeenten worden door het steunpunt actief benaderd om het eigen monumentenbeleid te verbeteren. Speerpunten van het steunpunt voor 2009 zijn het stimuleren van gemeenten om een eigen archeologiebeleid te ontwikkelen, een eigen gemeentelijke monumentenlijst op te stellen of vaker gebruik te maken van bouwhistorisch onderzoek.

Vier keer per jaar organiseert het steunpunt een beleidsoverleg tussen RCE, provincie en het steunpunt.

Met veel Brabantse monumentenorganisaties, waaronder Welstandszorg Noord-Brabant en de Monumentenwacht, wordt nauw samengewerkt. Met de

Brabantse Monumentorganisaties (o.a. Monumentenwacht Noord-Brabant) wordt een structureel monumentenclusteroverleg gevoerd.

Tevens verzorgt het steunpunt de coördinatie van het Restauratie Opleidings Project-Zuid, dat is bedoeld voor de provincies Noord-Brabant en Limburg. Ook het organiseren van platformoverleggen voor het particulier initiatief werd in het verleden door het steunpunt georganiseerd. Deze taak, die niet werd gezien als specifieke steunpunttaak, is nu ondergebracht bij de Stichting Behoud Monumenten Brabant.

	Uitvoering
Betaalde taken	Nee. Wel door Stichting Behoud Monumenten Brabant

Gemeenten over het steunpunt

In Noord-Brabant zijn alle geïnterviewde gemeenten tevreden over het steunpunt, ofschoon twee gemeenten niet vaak gebruik maken van het steunpunt. De helpdesk wordt ervaren als prettig, men is behulpzaam en toegankelijk. Alle gemeenten geven aan de laatste tijd niet vaak gebruik te maken van het Bouwplanoverleg, maar wel in het verleden. Volgens de gemeenten is de reden hiervoor vooral dat het aantal aanvragen voor verbouwingen van rijksmonumenten de laatste tijd sterk is afgenomen, en daarmee ook de participatie aan het Bouwplanoverleg.

De geïnterviewde gemeenten maken weinig tot geen gebruik van het Ruimtelijk planoverleg: twee gemeenten geven aan geen gebruik te maken van dit overleg omdat ze zelf de deskundigen opzoeken bij ontwikkelingen. Eén gemeente heeft één keer het Ruimtelijk planoverleg gebruikt. Drie van de vier gemeenten gaven aan voor archeologische vraagstukken gebruik te maken van een eigen regionaal samenwerkingsverband op dit gebied.

Beleidsondersteuning is wisselend gebruikt, de betaalde mogelijkheden hiervoor worden positief ervaren door de gemeenten die dit hiervan gebruik hebben gemaakt. Geroemd worden ook meermalen de themabijeenkomsten voor alle gemeenten en andere cursussen die het steunpunt aanbiedt.

In het algemeen ervaart men het steunpunt als klantvriendelijk, bereidwillig en goed aanspreekbaar

Opzet

Het Steunpunt Archeologie & Monumenten Limburg (SAM) maakt integraal onderdeel uit van de Stichting Huis voor de Kunsten Limburg.

In opzet was het steunpunt ondergebracht bij de Stichting Monumentenhuis Limburg, deze organisatie is per 1 juli 2005 door faillissement opgehouden te bestaan. De ondersteuning van particuliere organisaties werd daarna door de provincie Limburg ondergebracht bij de Stichting Huis voor de Kunsten Limburg te Roermond. De uitvoering van de steunpunttaken werd ondergebracht bij het Limburgs Museum te Venlo. Per 31 december 2007 heeft het Limburgs Museum de werkzaamheden voor het steunpunt beëindigd, waarna ook het steunpunt werd ondergebracht bij Huis voor de Kunsten Limburg. In eerste instantie bedroeg dit een proefperiode van één jaar, in de loop van 2008 is besloten het steunpunt ook voor de periode 2009-2012 bij Huis voor de Kunsten onder te brengen.

De Monumentenwacht in Limburg is zelfstandig gevestigd in Thorn. In het verleden was de Monumentenwacht als zelfstandige organisatie binnen het Monumentenhuis gehuisvest.

Limburg is verdeeld in 40 gemeenten. Limburg kent geen provinciale welstands/monumentenorganisatie voor deze gemeenten. Alle gemeenten hebben de monumentenadvisering zelfstandig of in gezamenlijkheid met buurgemeenten ingericht. In het verleden is door de Stichting Ruimtelijke Kwaliteit Limburg (SRKL) een inspanning gedaan tot de opzet van een dergelijke organisatie, maar dit initiatief is beëindigd door het faillissement van het Centrum voor Ruimtelijke Kwaliteit Limburg, waarvan het SRKL en het Monumentenhuis deel uitmaakten.

Organisatievorm	
Organisatie	Niet zelfstandig, bij Huis voor de Kunsten
Huisvesting	Niet zelfstandig

Veld	Relatie
Particulier initiatief	In Huis voor de Kunsten
Monumentenwacht	Samenwerking, digitale verbinding
Welstands- en monumentenorganisatie	Is er niet in Limburg

Provincie	Aantal gemeenten
Limburg	40

Werkwijze moederorganisatie

Huis voor de Kunsten is een door de provincie Limburg structureel en volledig gesubsidieerde instelling. De activiteiten van het Huis betreffen vele kunst- en cultuursectoren. Het Huis verzorgt de ondersteuning van 36 provinciaal werkende kunst- en cultuurinstellingen op zowel boekhoudkundig, secretariael als beleidsmatig gebied. Op het gebied van de monumentenzorg biedt de instelling huisvesting aan tien stichtingen en één vereniging. Onder verantwoordelijkheid van de Bond Heemschut afdeling Limburg functioneert het meldpunt voor bedreigd cultureel erfgoed, wat door het Huis wordt gefaciliteerd.

Huisvesting

Het steunpunt is gevestigd in het Huis voor de Kunsten Limburg, in het centrum van Roermond.

Samenstelling

Binnen het Huis voor de Kunsten zijn vier consultants direct betrokken bij zowel de ondersteuning van de particuliere erfgoedorganisaties als de steunpunttaken. Deze medewerkers zijn allen breed in de sector inzetbaar. Ten aanzien van het steunpunt ligt het zwaartepunt van de activiteiten bij een medewerker voor de archeologie en een medewerker voor de bovengrondse monumentenzorg. Deze laatste medewerker verzorgt tevens de coördinatie. Het Huis voor de Kunsten verzorgt de facilitaire ondersteuning.

Bezetting 2008	
Fte moederorganisatie (Huis voor de Kunsten Limburg)	21,86 fte
Personele bezetting moederorganisatie	26
Waarvan werkzaam voor steunpunt	4 (vnl. 2)
Fte steunpunt	1,54 fte

Financiën

Het steunpunt Limburg ontving tot 2009 subsidie van het Rijk en van de provincie Limburg. Per 2009 zal de financiering geheel bij de provincie Limburg liggen, die hiertoe het vastgestelde jaarlijkse rijksbudget ontvangt en dit aanvult met eigen middelen.

Financiën 2009	Bijdrage
Provincie Limburg (waarvan rijksbijdrage € 68.067,-)	€ 136.000,-
Bijdrage Huis voor de Kunsten	faciliterend
Totaal inkomsten	€ 136.000,-

Steunpunttaken

- Helpdesk

Het steunpunt beheert een uitgebreide website waarmee vele vragen op het gebied van archeologie en monumentenzorg kunnen worden beantwoord. Ook in de telefonische helpdesk worden vragen beantwoord, zowel van gemeenten als van particulieren en adviesbureaus.

Het steunpunt wil in de toekomst ook de vele vragen afvangen waarmee de Monumentenwacht Limburg wordt belast.

- Spreekuur

Het steunpunt kent geen spreekuur. Ten tijde van het Monumentenhuis Limburg was met regelmaat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) bij het steunpunt aanwezig voor een spreekuur. Dit gebeurt nu alleen nog soms op afspraak, waarbij aan de RCE en de provincie kantoorruimte wordt geboden in het Huis voor de Kunsten.

- Bouwplanoverleg en Ruimtelijk planoverleg

Deze overleggen zijn in Limburg samengevoegd tot het Planoverleg. Het Planoverleg wordt elke maand gehouden, in principe bij het Huis voor de Kunsten, maar op verzoek ook op locatie. Bij het overleg zijn RCE, provincie en de betreffende gemeente aanwezig. Agendering van vergunningaanvragen in het Planoverleg is niet verplicht voor gemeenten; het steunpunt heeft geen 'postbus'functie.

In 2008 hebben zeven (van de 40) Limburgse gemeenten deelgenomen aan het Planoverleg, te weten Brunssum, Echt-Susteren, Maasgouw, Nuth, Onderbanken, Sittard-Geleen en Valkenburg a/d Geul. Het aantal deelnemende gemeenten toont een stijgende lijn. Met deze gemeenten zijn tot op heden vooral bouwplannen besproken, en minder ruimtelijke plannen. Voor de bespreking van ruimtelijke plannen en ontwerpbestemmingsplannen bepalen RCE en provincie de agenda. Vaak wordt een onderwerp na de agendering in een gezamenlijk Planoverleg bilateraal verder besproken tussen provincie en gemeente.

2008	Uitvoering	Frequentie	Aantal vragen/plannen
Helpdesk	Ja, ook website	4 dagen per week	136
Spreekuur	Nee		
Bouwplanoverleg / Ruimtelijk planoverleg (gecombineerd tot het Planoverleg)	Ja, niet verplicht voor gemeenten, geen 'postbus'functie	1x per maand	54

Archeologie

Het steunpunt beheert een website die gemeenten en particulieren veel informatie biedt over het te volgen archeologische traject bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het steunpunt heeft een eigen archeologisch medewerker, en voert zelf voor gemeenten kosteloos archeologische quickscans uit. In 2008 is dit voor 20 Limburgse gemeenten één of meerdere keren gedaan; in totaal zijn in dat jaar 165 quickscans uitgevoerd door het steunpunt.

De intentie is dat gemeenten een eigen archeologiebeleid ontwikkelen en eigen deskundigheid in huis halen. Hiermee zal het aantal door het steunpunt uit te voeren quickscans in de toekomst afnemen. Ter bevordering van deskundigheid en beleidsvorming door gemeenten is voor 2009 de cursus Malta Lokaal naar de regio Brabant/Limburg gehaald, die speciaal is bedoeld voor gemeenteambtenaren, alsmede de juridische cursus archeologische monumentenzorg van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB).

	Uitvoering
Archeologie in steunpunt	Ja -helpdesk -quickscans

Overige structurele werkzaamheden van het steunpunt

Het steunpunt voert nadrukkelijk geen betaalde werkzaamheden uit, maar concentreert zich op haar kerntaken. Circa drie keer per jaar vindt een beleidsoverleg plaats met vertegenwoordigers van de RCE en de provincie Limburg.

Geregeld organiseert het steunpunt thematische voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen. Tevens wordt meegewerkt aan de cursus Actualiteiten en Ontwikkelingen van Erfgoed in de Praktijk.

In het verleden werd door het steunpunt gewerkt aan het Regionale Opleidingsproject. De coördinatie hiervan is nu ondergebracht bij het Monumentenhuis Brabant.

	Uitvoering
Betaalde taken	nee

Gemeenten over het steunpunt

De reacties van de geïnterviewde gemeenten in Limburg zijn zeer verschillend. Eén gemeente maakt geen gebruik van het steunpunt, maar overweegt er na het gesprek wel gebruik van te gaan maken. Eén gemeente zegt het steunpunt wel te kennen, maar de laatste tijd geen behoefte aan ondersteuning te hebben gehad. De derde gemeente gebruikt het steunpunt vooral voor de archeologische ondersteuning en de vierde is juist erg enthousiast over het totaalpakket van het steunpunt. Die laatste gemeente is ook de enige die gebruik maakt van het Bouwplanoverleg en is ook daar enthousiast over. Een van de andere zegt zo weinig monumenten te hebben, waar bovendien weinig aan gebouwd wordt, dat deelname niet nodig is.

Eén gemeente maakt gebruik van de archeologische quickscans, een andere heeft er geen behoefte aan omdat zij een eigen archeologische advieskaart hebben. De anderen zijn er onbekend mee. Voor beleidsondersteuning wordt het steunpunt niet gebruikt. Het steunpunt wordt door één gemeente geroemd om de proactieve en volledige informatieverlening. Twee gemeenten geven aan behoefte te hebben aan een regionale archeoloog, maar daarbij is in hun ogen niet zozeer een rol voor het steunpunt weggelegd.

Colofon

Uitgave

Erfgoedinspectie
Koninginnegracht 25
Postbus 16478 (IPC 3500)
2500 BL Den Haag

Algemeen telefoonnummer	+31 (0)70 – 412 4012
Fax	+31 (0)70 – 412 4014
E-mail	info@erfgoedinspectie.nl
Website	www.erfgoedinspectie.nl

Den Haag, augustus 2009

Over de Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie waakt op nationaal niveau over een belangrijk deel van het Nederlands erfgoed. Het toezicht is gericht op archeologische opgravingen, archieven bij de centrale overheid, het roerend cultureel erfgoed en onroerende monumenten.

De Erfgoedinspectie ziet erop toe dat de regels worden nageleefd en stimuleert verbeteringen in het behoud en beheer en een goede omgang met het erfgoed. Waar nodig treedt zij op bij incidenten en calamiteiten.

De Erfgoedinspectie valt onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De inspectie werkt onafhankelijk en stelt objectief haar bevindingen vast en rapporteert daarover. Daarnaast adviseert zij de minister over de kwaliteit en effectiviteit van de regelgeving.